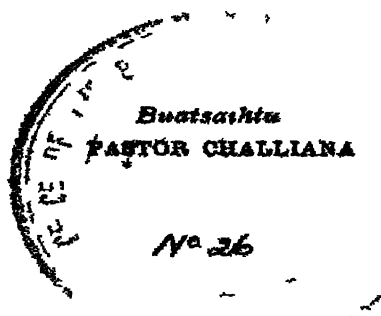

HMASANG
MIZO AWMDAN

111. Hmasang Mizo Awmdan - 1956.

HMASANG MIZO AWMĐAN

3rd Edition, 1958

PRINTED AT THE COMET LITHO MISSION PRESS.
1958

THUHMAHRUAI

He lehkhabu hı kum 1944 a Mızo rama Chanchın Țba lo lub achın kum 50 a tınna Jubılı kum hıat reng nana an ohhuah Chhım Bıal Kohhran Chanchın ' bung khat thu ohhıt nawn a nı a

Chanchın Țba ohuan Mızo ram a bneh zan tákzia hıat thıamna tırın hmasanga kan pı leh kan pute awmdán te leh an rın dan te hıat phawt a ngai a ohuvángın Chhım Bıal Kohhran Chanchın buah ohuan Mızo rama Kohhran awm hma thu tia bung khatna kha an zıak tel a

Nangı tun laı sıkl lıt rualhote hıan hmasáng Mızo awmdán in hre kher mang lo vang a He lehkhabu hı ngun takın chhıar ula in chhıar pahın thu pahnıh inzáwt zel ula Hmasáng Mızo awmdán kan zırah hıan thıl tha lo chın tawh hauh loh tır eng engtenge awm? tıh leh Kan pıpu nundán hlıuah thıl Țba la chın fo tır eng engtenge awm ve thung? tıh hı

Sêrkawn
19th Feb 1949

ZochhAwnı pa

THU AWMTE

<i>Bung</i>	<i>Phék</i>
1 A ram awmdân leh bmasâng nun dân	1
2 Kât	4
3 Zâ	11
4 Tiâwmngaihna	13
5 Zawlbâk	19
6 Thlarau chi hrang hrangte	22
7 Inthawina	27
8 Sakhaw lam	33
9 Mitthi khua	34
10 Thapghhuah	36
11 Mî lu lâk ohn lai Vai lo len	44

Mizoram State Archives

Accession -

Date of

Supplied

Price

HMASANG

MIZO AWMDAN

— O —

BUNG 1

A RAM AWMDÂN LEH HMASANG NUN DAN

Mizo ram hi Assam ram zînga ram langsâr vak lo a dep vêla awmte pawhin briat mang loh a ni. A ram len lam chu a dung lam mêl 200 vêl a ni a a vâng lam chu mêl 100 vêl a ni. Mêl kil li ohhiar chuan mêl kil li 7230 lai a ni. Mel kil li khatah mihring li emaw an awm. He ram luahtu mihring hi kum 1901 a khaw ohhiar khân mihring 82 434 an awm. Tin kum 1941 khaw ohhiar kha chuan mihring 150 000 lai kan lo ni ta a a leh hnih theih kan lo ni ta. tûn khaw ohhiar hnunhng ber 1951 kum erawh hi chuan mihring 194 622 lai kan lo ni ta. Chuti pawhin kan la thawl hle. He ram hi tlâng ram zo khawsang a ni a. Mizo kan inti a zova awm mi kan nih avângin Tin, Mizo zîngah chuan hnam hrang kan awm thluah a chu mi zînga hnam thaho chu Lusei hnam an ni a chûng chu lai chite nêna dawî sa kilza thei an tihate an ni a. Lusei hnama ohhiar loh hnam hrang dang tê tê chu Lutawihô tih an ni a chûng chu awzia tia ohhiar an ni. Nimahsela a ram pum puia mihring chu Mizo hnam kan inti thei vek ang.

Mizo rama awmho hian ram dang chanchin kan hre vak lo va kan hriat deuh berate chu min deptsu Pawihô khi an ni ber a. Chutichuan ram dang chanchin—fina te, hmasâwnna te hi a awm lo. Mahoi pi leh pu dan ang zêlin tawngkâ ngawtin thu an inthlah chhawng zêl thîa. Pi leh

pu dân anga an awm lohva an tih loh chuan mī dīk lovah kan inggai thuai a Chuvāngin upa thu chu a zahawm a pawisak fo tūr a nī

Mīzo ram hī ram fianriai, hnam dangte nēna inohiahpiāh lohva ram a nih avangin ram thiānghlīm a nī mīhring pawh hri tha lo leh bawlbhlawh thua chuan an thiāng hlīm Tin hnam fīng lo ohī sī rilru put dânah chuan rilru fel tak pu an nī kan tī thei bawk An thil ngaihlut ber thīn chu "mīpa chu chu huaisen a nī mī chak leh taima an hlu Mīpa fa a lo pian vele hian, Mīpa huaisen sai káp tūr" an tī ngāi a chu chu upate malsāwmna a nī Sa káp thei mī huaisen nī sela an duh ber a nī

Hmeichhia erawh chu dawī ber oban an chantīr a amah erawhchu hmēl thaah man tam tak manah an duh a chuvāngin hmeichhia an lo pian vele hian "Se man tūr an tī thīn a Mīpāin hmeichhia rēng rēng anna a nei tūr a nī lo hmeichhe rilru pu chu mī dawīzep an nī a an rilru pu anga an hriat phawt chuan Puanfēn fēng rawh an intī thuai thīn Chutichuan hmeichhe ropuina ber chu hmēl that leh taimāk leh la deh thiam a nī Mīpa ta an nī, sum leh paia lei an nī, an in chhūngah thu engmah an nei lo sakhua pawh an nei lo mīpa sakhua kha an sakhua a nī ve mai Hmeichhia leh chakaīn sakhua an nei lo" tih a nī Hmeichhe fa chuan kum hī lek an nih aṭangin hnathawh an zir ngāi a tui an chwī a thingtāng an kuai a, in chhūng lamah hnathawh engkim an zir ngāi a Mīpa angin an lēng an lēng ve thei lo, kawng engkimah hming ohhuatna an nei hma bīk Thil engpawh danglam deuh hīek bīk anga tihua an neih chuan Hmeichhe tē tē tih a nī sēi

Mīpa fa chuan naupan lai aṭangin huai an zir tūr a nī A zirna ber chu sa kah tum leh mī thah tum a nī Chuti chuan mī huaisen leh passitha tih hriatna ber chu a sumhmun bangah sa la tinrēng a intār thut thlo

Mizo fate inzirtirna hmun ber chu mahni in ohhûng chaw thlêng hmun hi a ni Zing chaw ei laun pa berin a nupui a fanaute hnathawh dân tûr zawng zawng a rêl a a fateho a fuh a a zih thîn a

Lal chi hraugte khân ropui zawk leh chak zâwk nih an duh avângin mahni chipui Lusei ngeite nên pawh an indo thîn a chu chauh ni lovin Pawite nên pawh an indo va Khaw tinah hian kulhi an inhung a râl vêng an insiam reng thîn Tin an va inrûn a a hnehtu an nih chuan an thah tam theih ang ipiang kha nunaui pawh thliar lovin an that zêl a a thente chu salah an man bawh An thahate lu chu an hâwn a sa kâp hawng ang chiah bawkin an lawm a in lama mite pawhin an lo lăwm a an lo hmuak dur dur thîn Mi lu chu an târ a ruip; naupang tê tê pawh an sahtîr a ohu chu râl thattu anga ngaih an lo ni ve a huaisen nih an lo blawh ve a ni Achângin rawlrabin an che thîn An dote khaw lamah khân pahni emaw pathum emaw lekte pawhin an va kal a an khaw dai kiangah emaw an lovah emaw arukin an va châng a an hmuah apiang bmeichhna pawh naupang pawh an va that a an lu an tawn thîn a Mi that apiangin ohhâwn an tawn theih avângin huaisen pasaltha nihna a ni a an awh ber chu a ni Chutichuan Lusei râl emaw Pawi râl emaw hlauvin muanna rêng reng a awm lo

Amaherawhchu tualthah hi chu sual hian pui ngaih a ni thung a Thiang lova ngaih a ni fate thleng pawhin pawina a awm thei Zû an ruib ngawt loh chuan inthah hi a awm lo tih theih a ni Inthah chu sawi loh zû rui lova inbau te insual ngawt te hi a awm lo hming ohhiatna hian pui a ni

Mun tual lo that sela a thaha ohhûngten a remchân phawt chuan thah ve an tum ang Chuvângin a inhum himna chu lalin a ni, lai ins a tlan luh a sût a vawn hmen phawt chuan a him a ni, amaherawhchu lai bawiah

a ineam ta a ni Tumahin an khawih ve thei ta lo Chuta tang chuan a nupui fanau thlengin kumkhuain lal baw an ni tawh

BUNG 2

KÔT

Kût hi Mizo ramah chuan mi zawng zawng nuam tih hun ber a ni A hun lo thleng tûr hi an nghakhlel em em thin Kum khat ohhûngin kût hi vaw thum a awm Pâwl kûr Chapehâr kût Mîm kût

Pâwl kut — He kût hi naupang puala kût a ni Buh seng zawhah a ni thin A hun a lo thlen hma ni hnih ni thum vèlah kût sa an zawng a thang an kam a Chhûng tinin sa ei ngei ngei an tum Savate an va awh loh chuan Ar tal talh tûr a ni Naupang an inchei a mi thite ban bunte, puante an hawh a an inchei thin Kût ni tlahah chuan ohhûng tin nuten chaw ei thlengin buh leh sa leh artui hmin sa an chaw ohhuak a dai-kiang lungdawhah leh khawlar lungdawhah te an fate hruain an kal khâwm thin a Chhâwng an hnawt a buh leh sa chu an inbarh chiam a nula leh tlangvâlte pawh an tel ve thin Tin nu leh pa tep lungdawhah chuan zû te an in ho thin Tin pahote pawhin in lamah zû an zu ho bawh thin Chu mi zân chuan mi rethei ber pawhin Ar an talh a an artui neih zawng zawng an ohhûm a dui tâwkin an ei thin He kût hian ~~ni khat dek~~ a awh a ni

Chapehâr kut — He kût hi lo vah zawhah a awm thin Putling kût a ni a nimahsela lal leh upa leh naupang zawng zawng tân pawh tel theihna vek chu a ni A hma rei feah an lo ur lâwk a lal leh upaten zû an lo sa lawk chiam a Tin a tan zân chuan Pâwl kût ang bawkin lungdawhah tlahah ohhawng an hnawt a mualah an chai ngah a He mi tan zân hian tlawara chai tûr a ni Chu mi zân an tlawar loh chuan zau dangah an chai thei tawh

lo vang a thiang lo an ti ohuvangin an tlaivâr ugei þîn a ni Mî zawng zawngin an uar em êm a mahui lu lām an inti a Nulain an puan thûl khuug tha ber an la ohhuak a vakiria an khim a Tin tlangvâl pawh an inchei bawk a mualah an ding kual pup a an inkaibkuah a A laiah chuan khuang bêngtu leh seki tumtu an inzui a ohu mite ohu bla hriltu hruaitu an ni Chaina vêlah chuan mipa leh hmeichhe naupangin an saidawiûm tha berin zû leh khawizû an ohawi a saidawiûm nei lovin masu ûnte bian an keng a ohaiho leh midang tupawh an duh apiang an tulh a Naupangho hi ohu an ohai ve lo va ohaiho zu tulh ohu an tum ber a ni Nuam an ti êm êm þîn Dân narâoin zan thum leh ni thum an awh ber Chu mi ohhûng chuan ohhûn leh zân an ohai þîn Chu mi kût zân chuan nupa intihlân leh inbau leh thimur rêng rêng hi a thiang lo He mi hun hi mi zawng zawngin nuam an tih ber hun a ni Chuvângin tithah chuan hman lai Chawngtuia an awm laia an Chapohâr kût hi nuam an tih êm avângin an kût nuam tun hun an lo hai a favâng thileng rakim an lo ohai a nakinah chuan buh seng tûr an nei ta lo va an khua chu an lo teh ta ohiam a ni an ti þîn

Mim kut — He kût hi vaimim seng zawhah a ni þîn Mitthi puai a ni bik Mitthi hna: tula thum la tling lo ohhûngte chuan mahui in þheuhvah zû an zû a ohhang an sium a ohhaupai te zû te mitthi tan an ohbiab a ni thum anuah chuan a duh apiang ei thian a ni tawh Mitthi hlim awmna in kher lo pawhin mitthi chu an ohbiab þheuh þîn Hei hi chu tahna kût a ni

MIZO KÛT CHI THUM LO CHHUAH TANNATE

Kût thu hi upa rau rau pawh khawohhak leh khaw thlang upate sawi dan a iaang thei meuh lo Upa þheukhat chuan 'Kût hi Thianrawkpa khuangohawi zawh vêla awm þao a ni' an ti a, þheukhatin, 'Thianrawkpa khuang

chawí hnu chhuan hnuh lai rai hnu awm tan a ní, an
ti hawk si a Chuvángin a awm tanna hun tak chu briat
chian theh a ní lo va, Fánai upa pathum sawi dân chu a
inang deuh ber a mumal nai deuh bera briata chu hetiang
hí a ní

Páwi kút — He kút lo chhuah tanna chu Mizoho thlang
tlák hma Tíau rai chhak lama an awm laia lai bík pawh
an la awm hma a hnei apiang hnem an lai lam Kawloí
mí pasal tha lalah a awm a chu mí lai chuan kum thum
tém a ti sêwn a a kum hneah chuan an lo hausa tawntaw
ta thung a an lăwm ém ém a An lai chuan a upate
hónah, Hei khawzing pathian a awm a kan lo hausa
tawntaw ta a, bəhəhangrum bəra kan lo awm leh tak
awng bian a lawpawm ém ém a kan khuaa rethei berte
phana kan lăwm, tlaona tūrin bəhəhangrum leh sa ei
thetina hun aam ila, in tinin ár talh theuhvah tí ila tha
mí ti ve lăwm' nai' a tí a A upate chuan tha an tí ém
ém a, a tíh ní tār chu an autir ta ngái a ' Kum thum
chhūng lai tǎmpui mitthi tuara kan awm dama kan lo
chhuah tak awngin nakták zánah in tinin ár talha chhūng
kaw tinin bəhəhangrum leh aza ei theuh tūr a ní, kum
thum chhūng tǎmpui mitthi tla kha chhūh nān tūn
tāngau chu an autir ta a

Tāngau thu sawi chu vāntlāngin an briat chuan an
lăwm hma a, atākah chuan ár an talh ta sup sup a feb zai
pawh chu an rai thei ta lo va awmni khamna siam ang
mai an hí, ní te a xú te an kai chhuak a hlim takin
an awm tan ta a Naupangte lah chu an lăwm nasa
khwəp mai a

Tin, kum chu a lo va leh dāwn a vāntlāng chuan
chhāng a tū tūtin tūru chu an pu theh mai a naupangho
tākin kum thei lah hīn ngākhlelin an sawi an sawi thín
a, Chhāng a kum chu a lo thei leh ta a, hawk pawh
mí lo hnuh leh ta hawk a Awm khāwmna apiangah tíh

leh thu chu an sawi an sawi hlawm a Lal upa lêng khâwmho chuan lal hnênah vantlâng ngaih dân an sawi a lal pawhin a lo duh hle a sa ei ruahna zan chu an ruat leh ta a Pa pakhat pheh chuan âr talh chauh pawh tâwk ti lovin vawkpa a talh ta a Chuta vawk talh hmasa ber chu Pachnau mi a hming Luseia a ni a A vawk talh sa ohhimah mi tam tak a sâwm a zû an in baw a, an zu nam chu a barb tein an inbarb ta a Hei hi Lusei vawk talh lo ohhuahna a ni

He thil hi an dulzawng tak a lo ni ta a kum lo vei lehah pawh an ti leh ta a Âr talh chauh dîh tâwk lo vawk talh pawh an tam ta hle a Mahse vawk talh zingah ohuan mi pakhat lar bik tak a awm a an khuaa vawkpa lian ber neitu a ni nghe nghe a Amah chu Tlau ohhip lama sam zial mi a ni a nimahsela ohhip lama sam a zial ve duh loh avângin hming thar an putfir a Lutawia an ti mai a Hei hi Lutawi vawktalh lo ohhuahna a ni hlen ta a He thil hi mi zawng ziwugin an duhzâwng a nih avângin hausa se hausa suh se kum tin an ti ta zêl a A hming chu Sa ei ruahna an ti tûin Tin a lo rei deuh hnênah tlingvâlhovin buhpâwlin an la a sakuh uilût sei tak an siam a buhpâwlin an khuh vek a a tâwpîh sa an dah a bawkvaka lûtin chu sa chu an inohuh phin a Pa zu ruat chu an lut ta kut kût phin a fiamthuvin chu sa dah chu Luh kût sa an ti ta a Kum danghte pawh eunawm an tih avângin chu sakuh uilût chu buhpawlin an siam a an ti ta fo va a tâwpa sa dah tûr atân chuan sa tuihnei hnai an dah ta zâwk a Tlangvâlhovin Luh kût sa i zawng ang tih te an lo hmang ta a a reiah Luh' tih chu bâuin "Kût' tih a lo ni ta a ni

Chapchâr kut — He kût lo ohhuah tanna hi Tiau râi ohhak lama awm lai baw a ni Sailo lal hmasa Kâwlinho ohak ber lain Suaitlângah an awm a tlangvalho ohapchâr

ramchhuak lo blawbohham hawte obu an hrilham an zak êm êmin an hotupa chuan a hria a a hote hrilhai hmêl pu obu a khawngai a, tihlâwmna kawng a ngaihtuah t̃a a, beti hian a t̃i a Nante u hrilham zak duh mata che u, kan kal leh ang a, a hian t̃ha t̃ha a ngho sei sei kan la hâwn ang chu le Tûn t̃umah hian hahzû pawh ka ina zu lovin mualah kan zu ang a, nula leh tlangvâl kan sâwm vek ang a keim vawk ka thawh ang a nangnin âr in thawh ang a, blim takin hahzû kan zu tûr a n̄ ' a t̃i a A hote chuan zahthlâk obu an t̃i chungin an hotu ruahman dân chu an awi der ve mai a Tichuan in an thleng a hahzû chu an hotu ruat ang obu an mualah ngei an han zu ta a an hotupa obu an vawk a han thawh a, a hoten âr an thawh a, nula leh tlangval zawng zawng chu an sâwm a, mualah obu an zû te an in a ruai te an t̃heh ta der der a, an blimin nuam an lo t̃i ta telb telh a zu an nam ta bawk a an ikaikhkuah a an sâw ta dual dual a naupangte leh puitlingte pawhin an en ta hui hui a Tichuan tlangvâlho obu an fiamthuim a entute chu Min en duh obu an zû in chaw tûr a n̄ ' an t̃i a Lal upa pakhat obu an ' A n̄ t̃ak e khai keim belpui ka chaw ang a, nangnin beltê chaw rawh u betianga nula leh tlangvâl blimna h̄ a h̄u ber alâwm naktûk thlengin t̃i s̄l rawh se ' a t̃hiant̃e hnênah obu an a t̃i a A t̃hiant̃e pawhin an lo remti h̄le a zû chu belpui leh beltête chu an rawn h̄ung chhuak leh ta khup khup a An lai pawh obu an ' Sa lu hâwn ainn an ropui alâwm, ka vawkpa s̄m nga h̄i naktûkah ei leh rawh se a t̃i leh ve a

Atûkah obu an lai vawkpa chu an talh leh ta a an blim nasa khawp a, mualah obu an nula leh tlangvâl chu an s̄w leh ta d̄m d̄m a au zu siak sate pawh chu semtua h̄lei an awm thei ta lo va naupanghovin tuismah an thâl a, an ikaikhkuah p̄t̃ chu an tulh ta deo den a Hoi h̄i zu t̃hing chaw n̄i chhuahna a n̄ Nuam an tihzâwng tak

a nih avângin kum tin he mî hunah hî chuan an tî ta zêl
a nî Kum a lo thar leh chuan ram ohhuak awm lo mah
sela an tî leh ta a A kum hmasa aî mahin an uar a, sa
ei rual zân ang bawkin ar'e an lo talh leh ta a Pawl kût
ang bawk khan an lo tî ta zêl a

Chutichuan he thil pawh hî kum tin an tî ta zêl a
Kum khat chu chutiang an tih lai chuan Kâwlinihovin
rawlrâl ang deuhvin an rawn bei ta thut a an hneh ta a
Tichuan Suai khawpui leh Sâhmun chu Kâwlinho chuan
an luh ta a Suu khawpuiah chuan Kâwlinho chuan an
tih dân te chu an tî zêl a Nakineh chuan chutia an chai
dum dâm lai tih chuan Thlânrawnhovin an rawn rûn ta
thut a an tang the hman lo va an tlan darh ta chum
chum a an lei chuan Suai khawpui the darh ta chum
chum chu sui em a a lung a chhe bawk a bla a
phuah ta

Pawp qô cha cha hawng thawka

Kâwlinho

Ka Suai leh ka lammual a nuan lo ve

Hnathang hnathang sikruang pil

Thung ang kâwlin

Kan thlungid leh kawr silai tui ang an lak a tî
ta a

Hei hî chai hla hmasa pâwl a nî

Mim kut — He kût lo ohhuabna hî upa tam tak pawh
Sawngkhara leh Chawngvungi te nupa thua mî aia nî
awm sawi thei an awm lo va chavângin he mite nupa
thua mî hî mî tam berin an sawi dân a nî

Sawngkhara leh Chawngvungi hî naupan têt atanga
khaw khata awmah mah inthenawm fo inkawm ngeih tak
an nî a an lo nulaan an lo tlangvâl a an lo inner leh ta
zêl a Nupa inhmangaih tak, engkim him taka thawk
dîna ei dân fo thîna awm chu awmlaia a lo then ta a
Chawngvungi chu a thî ta a a pasal Sawngkhar chuan

a ngui êm êm a chaw pawh ei hlei thei lovin a awm a
 a chêr êm êm a Ni khat chu a lungleng a tap a tap a
 a tap hlum ta a a thlarau chu mitthi khuah a zuk kal a
 Chawngvungi uah a lût a ani chu hmeithanna lo awm a
 a chêr êm êm mai a Sawngkhara chuan Aw Chawng
 vung eng tizia nge ui i va chêr êm ve le? ' a ti a Ani
 chuan ' E! chêr lozia ka ni lo ei tûr a vâng êm mai a
 rilâm reng rengin ka awm thin a ni chuvângin haw leh
 ta la kan lova thlai rahte kha mi rawn pe ing che aw
 a lo ti a Tichuan a taphlum chu a lo harh a a thil zuk
 hmuh chuan a tilunglêng leh zual a a lo harh leh chu
 pawl a ti êm êm zawk a A ruuia tawng te kha a hre
 reng a lova kal chu a lungngui si Ni engemaw ti chueh
 chuan lo luma chuan a va kal ta hram a an nupaa an
 thlai chinte chu a lo rah thuah thuah hlawn a chûng chu
 a han hmuh huin a tap a tap a tap chungin a lo va a
 phur haw ta a In a thlen chu n kawngka a kan chauh
 va a lurghehe lutuk chuan khuah a hmu lo va a tlu lût
 rawk a a phur chu tuum huna sirah a bun ta rui a tap
 chungin Aw Chawngvung i thlu chin rahte hi ei rawh
 le aw a ti a a thlai rah phurbte chu tuum tû ina sirah
 chuan a dah ta reng a

Tin ni khat chu fawng lai a ni a ni tla tur eng maw
 êm êm mai upain Nghavâng lunglên an tih ang hi n
 a in chu a rawn chhuan eng sur mai a a han hawi vê
 a nupui chu a ngui êm êm a a tap a tap leh a a lo taphlum
 leh ta a A thlarau chu mitthi khuah a zuk kal leh a
 a nupui Chawngvungi chu hlim êm êmin a zuk hmu ta a
 a inah chuan thlai rah chi tin a hm b w k a nupui
 huênah Chawngvung i va tawngin i va hlim êm bêng
 thlai rah zozate hi khawata nge in le? a ti a Chawng
 vungi chuan ' Aw thau lo thei leh hlim lo thei ka ni hlei
 nêh bêng thlai rah tûrêng hi lungngui mi rawn pék kha
 alawm a ti a A taphlum chu a lo harh leh chuan a

lawm ta deuh va a nupuiin Nangma mîpêk kha alâwui
 a lo tih chu a rilruah a awm ta tlat a Kum danghte
 pawh a hun lo thlen apiangin turum bûnna kiangah chuan
 thlai rih chu Chawngvungi tân a pe ta fo va Nakinah
 chuan a thenawmten Sawngkhara tih dân chu an hmu ta
 fo va a tih chuan an zawt ta a E g tizia nge maw ni
 hetiang hi i tih fo ni le? an ti a Anî chuan a tih ebhan
 chu engkim a hribfih vek a Tichuan a hria apiang
 chuan an ohhûngte thi kha an khawngaihthlâk bik ang
 tih hlauvin an ti ve ta sup sup hlawm a kum tin an uar
 ta telh telh a an ring ta deuh deuh zel a tih loh theih
 lohvah an lo neih ta a ni

BUNG 3

ZÔ

Hmân lua Mizo zu sak ber chn Zupui Rikzu Zufa a
 a ni Zufang bi chu zu taktak aiga chhuar a ni ming lo
 va ohhûngkhatin an ohhawhlal chhanga han ei blek tûra
 an sak a ni a vântlang in ho atân a ni lo Nu leh pate
 bian an ei a tin naupang pawhin an ei ve thei Ruirua
 tham pawh a ni meuh lo Kawnglawng emaw f zû emaw
 an chhûm a d widim an phul a zu bel tê deuhvah au
 bilh a a duhin a bahin an ei a a duhin tin an pawh a
 an bâwp mai thin

Zupui —Hei hi hmân lai chuan an in ber a ni Tun
 lua zusawr tinzû an tih ang bi au ching ve lo He zû h'
 mî mî lugawt emaw ohhûngkua chaub atan emawa in tûra
 sak a ni lo Mî tinin zu bêl an nei theuh va obutah chuan
 zupui bi eng lai pawhin bêl khat tal chu bilh an tum theuh
 va Hun pawimawh engemaw a lo awm hun atân an ti a
 inrâlin nân an nei reng thin a

Zû an in bian a chhuan a awm deuh zel Hah zû an ti a
 an ram chhuah bâwnite bian an in Sechhun ni te khuang

chaw: ni te kút ni te chawngchen ni te salu lam te
 mitthi awm te khawbar lénpuí ni te hian an in ber
 Tumahin mahni ngawtin emaw ohhngkua ngawtin emaw
 zú an in ngai lo An thenawm khawvngte an sáwm a a
 intu kha an lo pung deuh deuh va, a thenin an zu bêl an
 rawn thawh a achangin an ler belh zêl a Nilêng zankhua
 te pawhin an in thín Tumah mahni ngawt chuan an inti
 roi duh ngai lo Thiente induhsakna avângin an inleh a
 an rútáwk a an iope rui thín a ni Chu mi an ruih hun
 chu buana lo ohhuah tanna a ni thín Mi thenkhat mi
 chung a lungnib lohna lo nei ru renga khân he mi zu ruih
 hun hi an ohng a an lo inhnial a an inbau sei ta zêl a
 a tâwpah chuan insualna taktak a lo awm a thisen te an
 lo inohhuah a achangin an lo intiblum hial a Tin zu ruih
 ohhe deuh pheí chu an in lamah an háwng a, an fate an
 vêl a an nupui te an vêl bawk a achangin bungbêl chung
 ah pawh an tñan a an inohhng thil tam tak te pawh an
 tuchhe tñin a An intipachhe telh telh thín Chuvângin
 zú hi sual ohhuahna bul ber a ni Nu leh pa inbauna
 tichhuaktu nupa thentirtu lei chawitirtu tual thabtirtu
 uirétirtu rûkrûktirtu a ni kan ti lo thei lo va ohuvângin
 Kohbran pâwi tiêmtê an lo awm tan veleh khân zú hi
 Kristiante tân chuan bán ngei ngei tûr a ni tih mahni
 ohhia leh tha hriatnain an lo hre ohhuak nghâl a in loh an
 lo jutuk ta a Zú in hauh lova inbau leh insual an duh
 lova zu in hun atân tia an khêka chu mi hun chu thil
 sual tih nâna an khêk a nih chuan zú chu thil sual tih tirtu
 a ni ngei si a ohuvângin zú hi sual anga lang chauh pawh
 ni lo suala lang sa a ni a Kohbran tân chuan in tûra
 infaib mi a ni thei lo Zú hi Mizo ngaih dân chuan
 inkawmho nâna hman mi induhs kna tih loh theih chu a
 ni lo Lal emaw, an thiente emaw an ina an va thlen
 khân an dohsak tih entir nân zú an zûk thín Rui khawpa
 an jutir kha chuan an titlai tih a entir a Ei lam thush

pawh ei sên loh khawpa ei tur a awm loh ohuan kham lo
anga ngai a ni zêl /û pawh luak bawrb bawrb khawpa
an in chu tlai tih entirna a ni

Rakzu — Hei hi anazawngin an in lo Lal leh upate
hian inkawm khawm nân lal inah te an in ber thîa a
Achângin thian dun lek pawhin an in a mi tam tak an
inko ngai lo Ruih awl tak a ni a a ruih pawh a nâ a
chuvângin rui ohhe khawpin an in mang lo ve

Zulawm — Hei hi naupang pui bik a ni Naupangho
hian buhhûm tlêm theuhvin an khawn a an dêng a in
khatab an neltlâknu an ohhmtir a a lo bilh sak a A
chlum hunah inna tûr in an rustah chuan mipa naupang
zawng zawng chu an insawm khâwm a hlm takin an in
khawm thia a Puitling tih ang ti ve theianga an inngaih
avangin an in duh ve a thil ti thei ve tak angin an inngai
a achângin an rui ve bawh a umahsela th l sual tih nan
zawng an hmanog lêm lo Kum khatab yawi khat emaw
lek hetiang ti an ohing thia a ni

Hmasâng diinn nula leh tlangvâl hian ohmnaah te
emaw oh wngchennaah te emaw tih loh chuan zû an in
ngai lo Tin nu zîngah pawh lal khâw bâwl upaho nupute
tih loh chuan an in ngai lo N upang phei chuan upaho
zîngah te greng an in ngai lo nûl leh tlangvâl zu in hi
thil zahthlaka ngai a ni Puitlingho zu hman leh rua
thebna hman naupangho tel ve hi zahthlaka ngai a ni

BUNG 4 TLÂWMNGAIHNA

Hei hi thu ropui tak a ni A hman san nger mai Taih-
mak te huan te ohhel te thilphal te ngilneih te mahni
hmanal loh te hi a hman vek a A hming ngawt pawh hi
a maw a ni Hei hi hmasânga pi leh pute ngaihsan ber
pakhat a ni Nu leh paten an in ohhûngah an fate an zirtir

ber a ni ve a Mizo ram bian hei hi a uar òm avangin Mizo ram timawitu ber thín chu tláwmngaihna hi a ni Chhiat ni þbat niah mi tláwmngai thiltih bian a timawi a a tinuam thín

Tláwmngaihna hi a hre ve ngai lo tán chuan dâwt sawi anga ngaih theih an ni, an tih apiang chu chàk zâwka ti angah an ngai Mìn ei tûr pe dâwn sela “Ka chàk lo ve, an ti a, an rihi tak chuan an chàk hle a, an ril a þámin an tui pawh a hêl hle a, nimahsela an tlawmngaihna avangin an otin an in duh lo mai a ni

Khasi rama kan Mizo tlangvâl sikul lûtte chuan mi an thihin an thlân an lai thuai þhín a Khasi þhenkhat chuan ‘Mizo chuan thlân lai hi an chàkzâwng tak a ni’ an ti blaah mai tih thu an sawi thín Thlân laihte chu a chàk awm lo, nimahsela tláwmngaihnain tha tho takin an lai a ni

Mizo fate hi naupan têt aþangin tlawmngaihna an zirtîr þhín Mite thil pêk apiang an la tûr a ni lo Miten ei tûr an pêk apiang an ei tûr a ni lo Chhuahvahnah upaho leh tlangvâlte an ehhuah chuan upate engmah an tihîr tûr a ni lo va, an áwltîr zêl tûr a ni Tîrh kher ngai lovin a tûl áwm apiang an hre ngâi tûr a ni Rama an va riah leh, tui chawi te, thîng fawm te chaw ehhum te chaw ei siante tlangvâl tum vek a ni Thil engemaw insem tûr a awm leh, upain an thlang hmaza zêl tûr a ni Upa an phur a rið denh chuan an ohbâwl tûr a ni, an dam mang loh leh an huungah an ohhawm a zâwn ngai a nih leh, pakhat suatkovah an tlan thuai þhín a pakhat talin an lo awmpui ang a Zâwnute lo thlen hma chuan an lo enkawî thín

Ohhuahvahnah tlangvâlho chetla hi upate bian an en ru reng a, tláwmngai bera an briata kha chawimawi ve an duh a, su hmanah emaw amah kha târlan an duh a a tel lo chuan su chu an in duh lo va amah kha tangkapui ngui tak sípâi huaseoten Victoria Cross an hmu ang pata ngaih ropui a ni

Mitthi emaw dam lo emaw zawn tûr lo awm sela tlangau aw an briat veleh zau lai pawh ni se reng pawh sîr se au awmna hmun atangin an tîau nghal a a zawnu nih an tum theuh avangin an inchuh vak thîa a Aohang pheichuan dam lo theukhat chu an tlohau zawk thîa Khaw dangte nêu an inchuh a kawng likah te nasa takin an inbuan a chak ber khua nih an tum a dam lo awmna khaw thlenga an zawn luh pheichuan chu mi khaw tân chuan zahthlâk tik a ni tlawmthlâk a ni ohuvangin kawng chauvesh emaw lo lâk sak an tum ngei ngei tûr a ni Inzawn avangin khaw theukhatte chu laite chenin inngeih loh puah nau an hmang a Mi zawn leh tûr awm teh se an ti a tlangvâlbo hi an inkau reng thîa

Zualkova tlan — Hmasangin ohlungte leh thianta hi lehkhâ inthawn a awm ve lo va lehkhâ leh lehkhâ tlanpuitu ber chu tlangvâl te mipa naupang te an ni a Khaw khatah dam lo emaw mitthi emaw awm sela a ohlungten khaw darga an ohlungte ko duh sela tlangvâl hi duah emaw mipa naupang bñenah emaw an duh chuan an sawi phawt chuan rang takin an insiam a an tlan nghal thîa Tin an chîrtingte hîérâh chuan a dam thei ung berin an va thler a Mitthi chah chin va thien tûr an nih pheichuan A na hle a ri awm e nimahela chah zawng a la chat êm lo ve an ti a rang takin an tlan ohhuahsan lehughal mai thîa Ramhnuaisa awm lai pawh in zualkova tlan ngai a nih chuan aia upate thu nghâkin tlangvâl emaw naupang emaw chu an inkau sa reng a tlan tûl an tih veleh rang takin an tlan nghâl thîa

Thlan laih — Khuas mitthi an awm a, feh tûr an khalh phawt chuan nausen hlamzuiha thi an nih si loh chuan mi zawng zawngin awm ni kham tûr a ni Mitthi mah chuan a thenawm nu leh pa leh veng hla deuh mi pawh nu leh pahô chu an tlan lût a a ohlungte leh lamahote chu mitthi ruang bulah an thu thîa a, tap thei an tap a

mī nārān in oī hōnga leng lōtē kha pawn lēr thlōngin an
 thū thīn Mitthi ohhūngte an nīh ngawt loh chuan nau
 pang te nula leh tlangvālte chu an awm lo Tlangval leh
 mīpa naupangho chu thīn buatsēhin an hām thuai a
 tlangvālīn thīn an lai a, naupangin khaukhurhne tūr
 thīngtuai emaw lurg emaw an pu a Nulain thīng an
 khawn a tui an ohaw a mitthi ohhūngte tanpuī au tūlna
 apiang kha an tanpuī thīn

Tin mitthi thīaohhiāh nān sial emaw an talh a A sa
 ei tūr hian tlangvāl thīn laite kha an ko ngei ang a
 nīmahēla tlangvāl tūn zahtlak angah an ngai a ei loh
 kha tīāwmngaihpā zāwk a nī Tūn lai chuan, Thīn laite
 hraina " an tī ta zāwk mah a tlangvāl pawhin an ei brehta
 vak lo ve Tin mitthi mah chuan nute pate khawhar lēn
 puī tūr chuan an lūt a zū te an pu lūt a khawhar zaite
 sain an inkāwm thīn Naupangte sēn an inchīah piāh nuai
 ngai lo Amaherawhohu tlangvāl hovin an riāhpui tūr a nī
 An inthēu hma loh chuan khawhar lēnpui te inriāhpui te
 a nī ber a Mitthi hi an thīh achin thīa thum ohhūng chu
 an thīlārau hi mah; in lama la chēngin an ring a ohuvāng
 in ohaw an kil apiangin an thutna tūr hmun an kian ve
 siah thīn a He mi ohhūng hian mitthi ohhūngte hi an
 inthawī thiang lo va ohuvāngin thenkhat chu rei lo tē
 chinah pawh an inthian mai thīn Chu mi chinah erawh
 chuan mitthi khau mitthi khaw h m a pan tawh ang Tin
 inthawite a thiang tawh ang a an tlangvāl in riakte pawh
 khān an riāh bosan leh tawh ang a in lēng te rāltute
 pawh an awm lo tial tial thīn

Ram ohhuhnaah emaw, Vai zīnnaah emaw tlangval kal
 sa rau rau siogah pawh tīāwmngaihpā ohhuh tumīn an mel
 tan a Thūante thawh sa ei obu zahtlak a oīh avāngin
 an lāmāh pawh ohaw ohhum an tum a, atūk zīngah an
 thūante thawh khālī an hīaah avāngin achang chuan zan
 lākh an thō va, arūk tēin mei an ohhēma tui an ohaw a

Chaw an ohhûm a an peih diam hnuah chuan an dub leh an mu leh mai a Han thawha thiante siam peih sa diam hao ei chu a zahthlak hle a Chuvângin hun dangah chuan ohhum ve tumin thuk bulah an mu ve tlat tawb thio a Chaw kilasah pawh upain a bâr hma loh chuan tiangval chuan an bar hmisa tûr a ni lo, chawhmeh pawh upain an lâk hmasak hma chuan an la hmisa tûr a ni lo

Tiangval chu an kham hnuhnûng tûr a ni lo ei ran, kham hma hi viak tha tlawmgai ohhinchiah a ni

Nulate tlawmgaihna — Hmeichhe fa hi tumin hnih zo an nih atangin in ohhûng lamah chêt fel an nuten an zirtir fan a tui chaw thing phurh buh den buh thâp chaw ohhum vawk chaw pêk ar lawi an ti vek a chu chauh ni lovin an nu leh an pate hnathawh hlâuin nau an neih chuan an awm tûr a ni a Awin mai mai hun rêng rêng an nei lo An hun âwi dangah themlem an nei a puan tah an zir bawk a Au lo tleirâwl a in lam sekrek zawng zawng an rute thirwh ang an riwn thawk te a mipa fa hi chu ram lama an cher loh chuan in lamah zawng in ohhûng hma engmah an khawih lo Tin an lo rula a an nu leh pain lo lamah hnathawkin in ohh wr ve leh tânghâl a Fehnah chuan tiangval lâwm an lo nei a an lâwmpate buhfûn leh tutblawh te an phurh sak a tin tiangval puan bâl te an sūk sak a a tette an thui sak tîin a

Tin feh hâwn kawngah pawh an lawmpate thuamhnaw zawng zawng hi an phurh sak thio a Zânah tiangvalin uula an rim chuan nu leh pa chan khumpui bâl chub lovin khumai lamah emaw ohhuatlah emaw dawhthlêng bulah emaw an thu deuh ber a Nula chu zanah pawh an awm mai mai lo va vawk chaw ohhum pahin la an kai a achângin la an hlûm a achângin an sai bawk a Nung chaw that leh la deh thiam chu an zir tûr pakhat a ni a Achângin tiangval tam tak an lêng a, arualin an haw kher

lo va, a hâwng tûr apiangte chu nula chuan, ' In va hâwng hma ve la lêng rih rawh u, tîin tawngkam thain an thlah zêl a. Tlangvâl bengvar lo deuh thenkhat chu obhuatah an lo muhl a zan lai thleng rak pawhin an lo muhl a, nimahsela nula tlâwmngai tan chuan kaihthawh dân a nî lo va, an mut obhuakin muthlu muthlu mah sela an meng tan tan a. Nakinah tlangvâl chu lo thovin hâwn tum sela nula chuan hmêl hlim lo pu duh haub lovin. La lêng rih ta che, an la ti tîl a. Rei lo têah khuan hmasa a lo khuang a, an han mu a thang khat emaw chauh an mu hman a, zing thawh a hun mai a. Mei an ohhêm a zing tui an ohawi a an lo hâwng a buh an deng leh a. Achâng pheh chuan chaw ohhum nêh an fâwm tûr a nî. Hmân lai pheh chuan an feh obhuah hun hî zing tak a nî. Nî chhuah tîrh vâl hî tûkthuan eî hun a nî ber a. Chu mî eî zawh veleh chuan feh tûrin an obhuak nghal thîn Hmeichhe fa hian âwl hun an nei lo tak tak a. Ram lama nula vâk obhuak chaw eite hmuh chuan. Lngtinngê hetî taka thawk hah sî an dam theih? tîh tûr an nî. Eî bawrh bawrh hî tlawmngai lo ohhinehhiab, thîl zahthlâk a nî. Eî tiêm theih ber hî an tum a nî. Nula tlawmngai, taima leh nungchang tha chuan tuibûr pawh an zu chawt tûr a nî.

Khawilo obhuahvahnaashte tlangvâl emaw lo inhiamin awm sela na lo anga tuar an tum a ' Ka na lo ve ' an ti zêl a, zâwn pawh tum lai mah sela an kal theih brâm brâm phawt chuan an duh haub lo. Nimahsela tlâwmngai mî bawkin dam lo chu an enkawl a, an ohhawm rêng rêng thîa " Mêl khat kala phôt luita apiang che hnêuah chuan mêl hnh kal rawh, ' tîh Lal Iesa zîrtîrna hî lo hre lâwk ang an nî.

Hman lain nula leh tlangvâl hian natna hî vântlâng hriat loh theih loh a mîh ngawt loh chuan an sawi duh hiek lo Hriat lo mîh an duh lo. Nupui pasal insawn kawngah hian an finkhur êm êm thîn a, natna benvawn tê tak tê

nei pawh an inlungten a an innei duh ngai lo Mite brisêl lohna emaw an bawhlhlawh emaw kai hlawvin vaibêl leh tuibûr zûk pawh an intâwm duh lo va mi hnam hman lai pawh an hman duh lo va mi sabriak thih lai leh sam khuib hman lai pawh an tawm duh lo Chuvangin kan pi leh pute kha hri tha lo vei kawngah chuan an lo thiang hlim hle mai

BUNG 5 ZAWLBŪK

Tlawmgaih te taimak te thu awi te hi a ohhuahna hmun ber chu zawlbûk a tih loh theih loh Mizo fate hi mipa fa lek phei chu an lo len deuh hlek hian mahni in ohhûnga ohhêng rei duh mi kan ni lo va Zing atangin tlai thleugin an vâk bo va Mipa fa êm hi chu engah mah in lo tlâktlai lo teh e' tih hi nu an hia a ni fo va Chuvâng in nu leh paten in ohhûng lamah zawnng thunun hman leh zirtir hman an ni lo Pâwn lamah an thianta zifugah chuan an aia upa te leh an ngam lohte thu hnuaiah an awm zêl a an tirhu an hnial chuan an vêl zêl a Chuta tang chuan an aia upate thu chu hnial lovin an awi zêl a Mipa fa tlêma an lo len deuh chuan mahni ina riah zahthlâkin an hria a Chutichuan mi inah an riak a Tin an lo rawlthar a tiangval an ni tih ohhinohhiahna a lo awm a zâwlbûkah an riak leh a Naupang hming an put ohhûng zawnng chuan zan tin zawlbûk thung keuh tîr a ni a an âwi rûk chuan an aia upate hremna an tâwk zêl a

Zan tin zanriah ei zawn veleh rawlthar ohin leh tiangvâl leh pa tam tak chu zâwlbûkah an lût a meipui an han ohhep a tiangvâlin naupangte chu an han inbuantîr a, duh lo mah sela an tilui rêng rêng a Chuta tangin thu awi leh chak an zir a lo ni a Chu mi zawnah a then chu mei bulah mei lum an an thu a a then an bawka, an titi a tiangvâl thenkhat an zai a Achângin thingte a lo tlêm deuhvin

emaw an thing fawm a lo hah deuh va a alh theih loh chuan naupang an han ko khâwm a a zan a zânin ruah sūr mah sela thing ro an zawn luihtir thei

Zâwlbûk hī tlangvâlho awm khawmna ber a nih avângin rikrum thua pawh aruala engkim tih tlan theihna a nī Mī zawn tūr emaw lo awm sela chhuakvâk zân thlenga la haw lo emaw lo awmin lam tūr tih thu emaw lo tlangau ta phut sela a rual puin an tlanohhuak nghâl a inpeih sa veka awm an nih avangin an tih tūr lam panin an tlan ohhuak dur dur nghâl thîn a Tin sakein rante lo seh ta sela Sa a tla e an han tih veleh zan lai emaw khaw vâ dâwn emaw pawh nī rawh se a thim a thimin an tlan ohhuak nghâl a sakei ran seh chu ohhuksak ngei ngei an tum a an ohhubsak ngei thîn Chu mī ohbuh sak loh chu tlangval tân tlâwmthlâk tak a nī He mī hmun atang hian tlâwmngaih te, taihmak te hui te an zir ber a nī

Achâng n zânah sakei kar an kam a a per hre hmasa bertu nih an duh a an beng an ohhī rū reng a thenkhatin rang taka mei an ohhit nghal theih var turin phuai an mêt a mau phelsêp nêu an inohhawp ru reng a mut rehah emaw lo per sela a hre hmasatu apiang chu an tho var a hui leh tlâwmngai ber nih duhin mī ding pawh sawm chuang haui lovin an tlan nghâl mai thîn A hmun thleng hmasa ber nih an duh a mahsela upain Tomah kal fâl haui suh u," an tih chuan an thu an awi tūr a nī

Zâwlbûk hī tlangvâlho rorêina hmun ber a nī Nula nu leh paten an fanute avângin tlangvâl duh loh zâwng emaw lo tī sela an ina lo lêng tūrte emaw lo hnar ta sela an inkhâwm thui a an vaun an inthural a an nu leh pate chu hremna an ngaihtuah a, an leika leh pawn bangte an thiat sak vek a, an âr bâwmte an paib ohhuah sak thîn He mī kawngah hian lai pawhin an hrem thei lo Nula pa chuan tlangvâlho hnêna ngaidam dil nân zû belpui leh bêtê a theh ohhuak tūr a nī Tlangvâlho hī kawng then

khatah chuan thu neitu ber an ni tih theih a ni Pakhat a lungawi loh chuan an inko khawm thuai a an tang rual a tualohhôngah chuan huai ber an lo ni mai thin An huai ngamoa ber leh an tanrual theihna ber chu nula chungatlangvalin buaina engemawa lo neih a thiam chang lo zawk tûra lo awm dawn a briat atang hian a ni ber Kawng dangah chuan lai leh upate rorêina chu an dodai duh bik lo Hotute thu awi kawngah chuan an tha hle

Rûkrûkte hi tlangval zingah chuan a awm ngai lo tih theih a ni Thil zahhlak taka ngaih a uih avângin kum khaw hmingohhiatua a ni a nupui hnawn nân pawh an hmanh hial ang

Zâwbûkah hian zân rei fe fe thlengin paho pawh hi an inkawm khâwm a hmasang chanohin te mi huaisen leh mi tlâwmngaithe thu te mi taima chanohin te thil thiang leh thiang lo—puihuua tinrêngte hi—an sawi a tlangval leh rawltharhote hian an lo ngaitbia a chu chu au thil zirna hmun tha tak a ni a engkim hi upate thurochhiab zir chhawn zêl a ni a Hmasang upate chuan chutiang chuan an lo ti zuk ni a upa thu zawng upa thu a ni nge nge ngai e an ti zêl a Chutichuan zâwbûk hi inthu nunna hmun inzirna hmun a ni kan ti thei ang Zân dâr riast leh a chanve atanga dâr kaw vêl hi ' Tlangval lêng lôn bun, an tih chu a ni a Nula awmna inah, mahoi lôn duh duhna hmunah an lêng ta vek a A mala lêng an awm a pahnih pathuma lêng an awm a, tam deuh taka lêng an awm bawh a An lônna in theuhte chuan mitmei kawin an lo hmuh tûr a ni lo va an lo be tha seuh seuh tûr a ni, chutilochuan tlangval hi nuar mai thei an ni si a Nula hi zânah pawh hnethawk reng an ni a la kaih la hlûm la sai a ni ber a A hlûm leh a sai chu tlangval pawhin an va tihpui vêl thin a Lêng hawn hun' tih chu zân lai vêl a ni thin a an lêng hawng chu zâwbûkah an lût leh vek a mei an han tuah ahi huah a, a then

an sai s, a then au mai mai pawh an awm a Mutna an
siam a, an mu ngbâl thfa Zana tiangvâlho zunram thiarna
ber chu zawlbûk kailawn a ni ngbâl mai Hrisêlne lam
zawng an hre pha lo Chûng bawlbhawh eitu chu ui te,
vawk te, âr te an ni a Chhûn lamah zawng a lo fai leh
tawh vek thîn

Khawiah pawh tiangvâlho hlir awm khâwm fonaah
chuan thil suai tih pawh a awl thei rêng a chutichuan
zawlbûk pawh hi Kobhran thlir dâna kan thlir chuan
tiangvâl sualna hmun pâwngpawrhna hmun tawrawtna
hmun kan ti thei bawk a

BUNG 6

THLARAU CHI HRANG HRANGTE

Ramhuai hi thlarau sualho mihringte hmêlma hian ber
an ni Mihring aia thil an ti thei a Mihring chungah an
dub dubin an ti thei bawk Chuvângin kan blaah ber an ni
Ramhuai hian luidungah te pûkah te khâmah te ngawdur
puah te thung kawrawngah te awm zêlin kan ring Mipa
te, hmeichhia te naupangte pawh an awm Mihring leh an
thil neih hi an it a an nunna pawh lak sak an dub zêl An
dub chuan mi an ti dam lo thei a, an thlate pawh an mau
sak thei Mihringin kan ngam si loh avângin anmahni
tlawn nân, thlungawi nân intihdam nân rana inthaw
ngei tûr a ni. Achângin a hringhrasin au inlar a, mihring
hmêl ang pui theukhatin an hmu thîn Achâng erawh
chuan hmeich thei si lonvin an tawng noh noh leh an au
thâm te an hre thîn Achângin mihring hi an fiam ve
dub a, thlâmte hi an rawn sawi nghing vak vak a, thlama
an risk an mathih hian te hian thun a lo theh chiam
thîn a Daikiangah te hian ham kawn an nei a. Ram
huai ham kawn an ti thîn

Ramhuai hian tirhohhiah tam tak an nei leh chhâwng
a, chhâng chu ramhuai hmun tuah hian an awm Siah te,

hnahtial hmupui zingah te bûngah te lungpui keh kâr
 ah te an awm a Thil dungah leh thil nung lovah pawh an
 awm thei vek Ramhuai hi an ram a nih bik avângin
 ohhuahvah nite hian fimkhur taka kal a ngai fimkhur taka
 chêt leh tawng a ngai tawng thlahdah mai mai tûr a ni lo
 Kan chungah hian ramhuai mit chu a fu fur a ohuvângin
 hlau leh khûr chungin ei thuaah te in thuaah te fimkhur
 renga awm a ngai

Huai—Hiai hi thlarau sualho mi tina thei ohenna
 bik deuh neia awm a ni ve a Min lo an enin thing lu
 bûl emaw sih emaw lutea thingzung kai emaw bûng
 emaw zawng lu ro emaw a hmuh chuan chûngah chuan
 a huai awmin a rin avângin lovah a nei ngam thîn lo Huai
 awmna kha a va khawih buai chuan a lo man ang a
 tidam lo ngei ang Huai awmna chu tuih te pûkah te
 thingah te, leiah te lungah te a ni a Chûnga mi chuan
 min tina thei vek a ohuvângin chûng huaita duh loh zâwng
 chuan kan va awm dah ang e tih hlau hlah hlahin fim
 khur a ngai êm êm

Thlarau—Mihringin Thlarau kan nei tih hi obu kan ring
 vek a Nungoha zawng zawng pawhin thlarau nein kan
 ring Thlarau hi mita hmuh mi a ni lo va a awm ngei tih
 erawh chu hriat a ni

Ramhuai te huai te hi mihring chunga thu nei thei an ni
 a an duh huiin min sawisa thei, min tihlum thei Kan thil
 neibte ngêin an duh dubin min tidam lo thîn An ohenna
 hmunahte kan va kal chuan min sawisa thîn Chutichuan
 an lung tihawi nân ran engemaw tal kan pe tûr a ni kan
 inthawi tûr a ni, tin a ngen taka kha kan pêk chuan min
 tidam leh ang A lungawi hma loh chuan kan inthawi kan
 inthawi tûr a ni Inthawina sa chu apuma hian a ni kher
 lo, a serh zawng zawng chu pêk hmasak ber tûr a ni
 Apuma hian pawh lo ni sela inthawina ran hian thlarau

kha an la ang Chuvangin sa serh pawh chu thlarau neiah kan ruat a ni tih a lang

Chutichuan Mizo sakhua chu ramhuai be mi ramhuai hnena inthawi mi a ni Ramhuai hi bia ti mah ila, mai sawmna dli tura jawngtai emaw ohibai buk tura kal emaw a ni lo va amah hlauhtlawmna, intihdam duh vanga neih ohhun leh sum senga pek a ni He mi avangin Mizovin Pathian ohibai buk awmsia tak tak hi kan hre lo Ram huai te huaste hi hlau reng rengin kan awm a ramhuaisiah ohaw fak dawn ila kan ei kan bar min thlirtu an awm reng avangin kan ei hmam anmahni chu ei hmasaktir tur a ni a chuvangin 'Khua tlar' tun kan ohaw tlêmtê leh ohawhmeh tlêmtê hi kan theh hmasa zel thlu

Khawhring —Khawhring hi ramhuai chi thlarau sual zinga ohbiar ve a ni Mihring leh sanghalin an nei bik thlu Mihringin an duh avangin neih theih mai a ni lo va khaw bringin a lukhuug a a kawohbungah a awm ohilb thlu a ni Tumahin khawhring hi neih an duh lo thil zahthlak leh hmungohhatthlak tak a ni Hmeichhian an nei ber a, nula an ni duh bik Achhinga neite pawh an awm

Sanghal hian khawhring nei vekin an ring a An kah te hian a takua an deh hnu chuan an lu an dek duh lo sam pawh an dek duh lo chutichuan sanghal khawhring hi an kai ve mai ang

Khawhring nei hristna chu bei hi a ni Vawilekhkhatan mi a pum a lo na thut a a tai a tál a rei loteah a lo jawng ohhuak a 'Chu mi kha mi chu kan ni chu mi kha mi chu ka duh,' a rawn ti ohhuak a Chuta tang chuan a puha kha khawhring neia sawi a lo ni ta Tin, khawhring tai thiam an sawng a an han tai a schang chuan an dam hlauh thlu Chu mi pum naa ohbungte zinga mi an pa berin emaw khawhring chu a vau va silai nen ohem nen 'Ohhuak rawh' tun silai a kap a ohem chuan kawngka biangte a sat vak vak a A vau ohhuah tak pawh

te an tawm dun lo Aunam
 au mhre kha khaw hma hse
 an Ka ni [1947] sawt ohhu
 a a sawt ohu mihringa kha a
 mihringa kha a ni si a awi
 a hring nei zing h pawh mie
 a sawm hle maia a tawpah eh
 a h an tawt pin Chaw leh
 ang hian Chhuak rawb an
 h zel Khawhring zawng an vir

[illegible]

Las: hi mumanga hmuh mi an ni Mumangah bian
tlangva! chang ni lovin, pa pawhin an lo hmuh an lo

inkawmho hian an dubzawng mi chu nula ohuan an lo thlêm a Mi nei rawh sa i duh apiang ka kahtîr dâwn ohe nia, ' an ti a Nimahsela neih meuh zawng an nei lo va induh tawna erawh obu an nei a an lo inzawl a obutiang mi chu ' Lasî zâwl an ti a Sa pawh an kâp thei ngei a Tin Lasî pitar pawh an awm a mibring hi an thlêm ve bawk Ka thu ang leh ka duh ang zêla i awm ohuan kei pawhin i duh apiang sa ka kahtîr ang ohe an ti Minn obu chu rem an tih ohuan Lasî obu a zâwl a lo ni A tiam ang ngein sa chu a kahtîr a kahtîr mai Tin sate a lo kah theih tak loh veleh a Lasî zawl khân a ngaihsak ta lo a ni ang e tih a rin avângin Lasî kbâl a hmanng tûr a ni Tin Lasî a lo chhân ohuan sa a kâp thei leh ang

Pathian— Mizo biak ber obu ramhuai a nih avângin Pathian hi kan hre chiang mang lo A hming hi erawh obu kan lam ve fo

Pathian hi awm ngein an ring a amaherawhobu eng a i g nge a nih a engnge ni a tih ber thin tih erawh, zawng an hre chiang lo Mibring leh khawvêla thil awm zawng zawng leh lei leh vân khî Pathian siam obu a ni vek Engkim hi a hmu a a hre vek bawk Vân bla takah khian a awm a ' Chung Pathian ' an ti Achângin Pu Vâna an ti Engkim chungah hian thu a nei a mi tha a ni a mibringte hi min sawisa ve lo va ohuvângin a hnêna intlawi ve pawh a tûl fo kher lo Mite humhîmtu leh malsawm saktu a ni Hlaohawm hmuna awmin ' Pathian a tha ang chu zah a ngai ang obu ' an ti thin

Thawnthuah ohuan vânah khian Pathian hming pu ve si, vân chung nula te Pu Vâna te awm in an sawi a Ruah a sârte hian Vanohung nula in a tui ohaw; a tûk buakpu; a, leian hian a lo bua a ni an ti a Tin khawpu; ri te hi "Pu Vânan a thlêngpu; a hnûk ri a ni" an ti thin

Pathian obu pakhat mipa nin an ring Pawihovin "Khawzîng Pathian an ti thin Chuvângin Pawi leh

Mizo hi inawm pawh deuh leh ngaih dân inang deuh kan ni tih a lung

Nu leh pa inkawp thiam taka awmte hi Pathian sam suih an ti thin Vânnethna te blâwkna te an lo neih hian Ka Pathian a thi an ti a vândusina te beisei aia tha lo deuh te emaw an lo tawh chuan Ka Pathian a tha lo an ti thin Mibringte chungah hian rorêl hle anga ngaihna a tara a nimabsela an rilruah ngaih pawl mawhna zing an uci êm em lo

Pathian zawl ropui tak lei leh vâh chung a rorêltu thil engkim simtu a ni tih zawng an hria a nimabsela mibringte chungah hian eng angin ngo ro a rêlang a engtia bik tur ngo engtia zaha pawisak tûr ngo ni ang tih zing an ngaihtuah phâk lo

Khuanu an tih hi Pathian tihna ang a ni bawh An lam zin pawl a ni Hlah pawh

Fugatinge chung Pathian khuanu lengin

Tuanna tlâng dang tûra min si mi lo?

an ti thin Humhmtuah an ruat kin tih ang khan

Khuai un min bual ang chu an ti thin

Tin Khua obaw tih te Khua leh vâng a awm ang chu an tih hian Khua chu Pathian an lamna a lo ni bawh a tiu Pathian ni meuh si lo a hnuaia mi angah an ngai biwk

Pathian hi zadam tak leh tithiurim theih loh hiala zai dawn thei nia an rin avângin tinatuah leh hlahh vanga tlawn tûrah an ruat lo va Chuvangin Pathian an tih hnênah hi chuan an inthawi zing lo hle mai

BUNG 7 INTHAWINA

Inthawina hi Pathian huêna inthawina leh ramhuai huêna inthawina a awm a

PATHIAN HNENA INTHAWINA — Hei hi chu dam loh vâng a uthawi pawh a ui lo va sakhaw hmanna a ni ber

Vawktea Inthawi — Hei hi ina tih mi a ni Vawktê pian tha tak an zawng a Puithiamin haitein tui a keng a vawktê chu a ohelh bet a puithiam chuan haitêa tui chu a han hmuam a vawktê chu a han phuh sang sang a Heti bian a han ohham a Pathianin chung a Pathianin vana Pathianin vân dum kêra vân râng kêra Pathianin ka zeltluang hi lo ohhâng ang ohe ' tui Chu mi zawbah chuan vawktê chu a han vawhlum ta a A serhte chu bûr kehah an dah a pânah an khai thîr Aohângin sangul an phun a chutah chuan an khai thîr He mi sa hi hmeichhia chuan an ei thiang lo mipa erawh chuan midang an ohhâng zînga mi ui kher lo pawh an chipuite an nih chuan an ei thei vek a ni

Hnualte — Hei pawh hi Pathian hnêna hlan a ni vawktê bawh a ui Kawmhârah pathiang lamah an talh a tap an ohhep a an ohhâm a chu mi hmunah bawh chuan an ei thîr A sa chu chu mi zâwnah chuan thehlanah a dahna an siam a chutah chuan an ohhiah thîr He mi sa hi chu hmeichhia pawhin an ei thiang

Hnuelpui — Hei pawh hi natna avâng a inthawina ni lo Pathian hnêna pêk bawh a ni a sakhaw ohhuina a ni Vawkpunn an huang thîr A ohham hla chu heiang a ni ' Pathianin thuah khata min ka ohhûrpui (vawkpui) hi lo ohhâng ang ohe thuah hnêna min ka ohhûrpui hi lo ohhâng ang ohe

Lei hi thuah tam fe awmin an ring a thuah sawm thlingin an ohham a a thuah sawmna chu Thuah hrâta min ka ohhûrpui hi lo ohhâng ang ohe an ti thîr A sa chu anmahni chi tawh phawt chuan mipa payh hmeichhia pawhin a dâh apiangin ei a thiang vek a ui

Vawkpa talh (Vawkpa sut nghak) — Hei pawh hi dam loh vang; inthawina a ni lo Vawkpa hi Lusei dânin engmah lovin an talh mai mai lo Sadawtin a ohhamphual ziah thin Tin vawkpa an talh chuan talh chuan awm chuang lovin vaw; huihte an talh a a vaw; thumnaah chuan diw; o kailtheh emaw intumphant emaw a tel thin

Intumphit — Chutia vawk an talh chuan mauthei kut zungchal tiat leh a chen chauh patum an tan bial a ohhêm rik theihin an siam a chu chu a tum thiamin an tum thin a au hla sak chu hei hi a ni

Kawli chu zep chu zep

Pi Kawli chu zep chu zep

tin mauthei chu an ohhêm ri a a ri inohhawnio chu mi hla chu an tum thin a ni

Vawkpa an talha an thum hlalte chu mi nazawngin hriat phal a ni lo vi puithiam chaubvin a hria a a fate erawh chu a rochun thei Chung an thum hlaabte chuan hman laia an lo awmna leh an thênna hlui khawhh k lama mi te tlang leh hmunte a chham tel mai mai a ni Seipui di vel tlang te Iamzi te Mualchit te Muleu te an chham thin chung hu Thlang an lo tlaksan ták tlangte a ni Tin vawkpa igum chu sadawt chu pui a ni

RAMHUAI HNENA INTAWINA — Kan siwi tawh ang kbân Mizo hi ramhuai bia kan ni a kan biak chhan chu mibringie chungah hian ramhuainu thu a nei a min tina thin a chuvângin hlaah vânga tlawuna tihlungawi tumna a ni ber a Ran talh hi ramhuai huêna pêk a ni ber a chu mi ran talh thlaran chu ramhuai chuan lo la tûrin an ohhamphual a ni a chuvângin a serh an pe thin a ni An dam loh tawh phawt kha chuan tûl awmin an ring zêl a a tûlna ang apiang chuan inthawi tûr a ni Inthawina chi hrang tam tak a awm a A pawimawh deuh leh a langar zual deuhvate chauh sawi la

Khal — Khâl hi chí hrang tam fe a awm Khal tluang te khâlpui te khâl obung te khâl chuang te khâl chuam te kâl khal te ar khâl te arpui háng khâl te vawkte khâl te van chung khal te hmâr khâl te lasi khâl te sa khal te an ni

He inthawina bi tlanga ramhuai mihring thlarau khâl thintu awmin an ring a dam lo chu a thlarau khâltu ramhuai chu an bia a ni ber Dam tûrin mi that sa kâp tûrin lo khâl rawh se an tihna a ni

Kâl khâl atân chuan kâl tuain an inthawin thîn Kel chu an han man a puithamin thiam hla a han chham huan ta a

Khalin ka mualhawih (kâl) bi lo ohhâng ang che
 Liana khaltu hian ka mualhawih bi lo ohhâng aig che
 Lurhpua thovin ka mualhawih bi lo ohhâng ang che
 Tana thovin ka mualhawih bi lo ohhâng ang che
 Tanhala thovin ka mualhawih bi lo ohhâng ang che
 tun Tin an awmna vâla tlângte chu an chham zêl baw a
 Fînu chawinrawn khâl ang che
 Fapa chawinrawn khâl ang che
 Mi that sa kâpinrawn khâl ang che
 an ti

Tin inthawina thîn leh lung leh a nak vun chu sa serhah an pe thîn patêh buh an dah a chu mi chungah obuan sa serh chu an dah a tuiâm huona bulah an bung a a chungah obuan tûlu a lu chu thingse huah nên an tar thîn

Khâl au hman hian mikhual rêng rêng au thawiate ohhông chuan an biak a thiang lo va, pûm pawh an tlawh thiang lo, thei thûr ei pawh a thiang lo ni thum ohhông chu thiang lova ngaih a ni

Âr khal atân chuan Âr hluisenin an hmang a hmâr khâl atân chuan Âr hluingovin an hmang a vawkte khal atan chuan vawktên an hmang a vâchhuang khâl atân chuan Âr hluisenin an hmang

Daibawl — Hei hi khawsika nâ thawina a ni Chu dam lo tinatu chu tuihuai leh ramhuai a ni a Daibâwla inthawî hian chu mi huai pahnih chu an be kawp a ni Huai pahnih bia an nih avângin bâwihlo pawh bu hnih a dub thîa

Tui huai atân ârpa a ni a ramhuai atan chuan arnu a ni Ao talh hmain puithiamin bûr ohhêm rik a han ohhêm ri vak a Chibai a han tiphawt a Tuia miin ka hluikhuang lo chbâng ang che ramu miin ka puithâng lo chbâng ang che a han ti a Tin lênglep te theibial te rawhchehte leh a bawhlo dan te kha a han ohham tel a tin ar chu a vawhlum a a sa chu ram hnuaiah chuan an ohhûm a an ei a an haw leh a A bawhlote chu deh thiang lo a ni ta

Khua leh Chawm — He inthawina hmingah hian a bâwihlo a tam êm êm avângin bâwihlo tam an ti mai thîa Naupang kaib thawina a ni Naupang an kaib hian a sualtu awm miin an ring a achangin kaib tih aiah

Sual naupang sual an ti thîa Chawm sualah an puh ber a chawm hi phung a ni He mi thiwi rân hian vawktê te ârpui hâng te âr hluisen te a ngai A thawitute pawh puithiam nêen pasarîh lai an ni tûr a ni

Naupang tlawh loh lamah daipawn fianrial deuh takah an kal a an kal hmain a dam lova chu an han ohhamphual huan a an kalsan ta a Ramhnuaiah chuan blumin mi hring lem an din a kut tum tia lain an thuttîr a, chu chu chawmnû lem chu a ni Tin puithiam chuan

Naufualnu Naufualpa puk kilah lo tang ang che

Liana lunglai mâwlin lo thawk che

Lui ohhuk tumbu rawn sâtthianu sât thlapa,

Sapheih hi lo chbâng ang che

I lo thawk thei tawh lo vang

tun a han ohham a Vawktê chu a han vawhlum a a thin chu a helin hlum mîlem kha a seh kawhtîr a a luah a

khumtîr baw k a a khangah chuan sumbul leh kâwngkaw
raw a dah baw k a Chûng chu chawmnu hnêna inthawina
chu a ni

Tin khua hnênah khân ârtê kha a han ti ve leh a mau
chem lem pasarib a pai atau changêl kâwr a hmang a ,
tin feilem pasarib phaw lem pasarib nen theibial pasarib
nên rawohêh pasarib nên chûng chu khua hnêna pêk
chu a ni Hông lo pawh hi bâwiblo chu tam tak a li awm

Hring — Hei hi kal thei lo mi chak lo tha kham te
ngawr te thawina a ni

Ui hring — A hmasa berin a ngul atân khiang tuai an
pu a a bul chu a pil an thel a leika thiang lamah an phun
a ui chu a nghâwngah an han zai thi a thleugin a thi
chu an han dawh a dam lo chalah leh a kutke hmawrah
leh a thinahte chuan an hnawih a fian pui khat an intîr
baw k a khangah chuan a thi chu an tâi biwk a a lêrah
a lu leh a ke leh a mei an târ thîn

Khuavang hring — Ui emaw âr emaw vawktê emawin
an ti thîn A ngul chu thingse tuai a ni a leika chhak
lamah an phun thîn A sa serh chu bûr tan bunah an dah
a laohhumin an khai a thingse ngulah chuan an târ thîn
a ni Tin a ngul bul chu a pil an thel ve a an inthawina
thisen khân an zût sen zual thîn

Arte hring bân — He inthawina hi natna inthawina a ni
chuang lo va nawsên a lo pian hian ni thum hmêl an
hmuh veleh a bawrh then dân an ti thîn a ni Hnaththai
hian vut hi an fûn thiah a sumhmun bang thiang chhûng
lamah an târ a a khangah chuan ârtê nung chung hi a
kameir an zai thi hlek a a ringah hmawlin na lo deuhvin
an chêp tâng a bangah chuan an thist thîn a A tal a tâi
a a chiap a chiap thîn a Naupangin an hmuh veleh an
la thuai a au vuh a âr chuamah an nei thîn

Hông inthawina hi a lâi deuh deuhvate a ni a a dang
pawh tê tham deuh chu a la tam mai

BUNG 8

SAKHAW LAM

Kawngpui siam

Kum khatah kum tin kawngpui siam a awm Buh tuh
zawh veleh hian sa an kaha an awh theih nan sa mal
sawmna tûrin kum tin vawk leh ar an talh thlâk tbin

Vawmbrui bi an kwal a kawtchhuahah kawng laiah an
dah a a laiah vut an chhûng a an rin ker ohu an talh a
a sa an ei zawh chuau an hâwng a An hâwng chu lal inah
an lût a sumhmun an thlennu ngaih thatna lam apiang te
hoam hming ohhâlin Khual pha kan lo thleng e Puntê
kan ni punna kan hâwn Rawitê kan ni sakhaw rawina
kan hawn Khawhbring kan ni hrinna kan tawn kawng
mi hawn rawh u an ti a Tin inchhûng ami chuau
kawng an lo hawn a Khawing e in mi lû leh salu hawn
chu ? an lo ti a Anni chuau an hâwn dawn khân lungte
pathum em w an rawn tawn a chu chu in han phawrh a

Hei mi lu hei sa lu an ti a Anni chuau an lo lăwm a

Atûk zingah chua i k wchhu ha an vut phul kha an
va en a sa hniak ang a lo awm chu u Sa lu a thleng
dawn an ti a an lăwm a mihring hniak ang a awm
chuan Sirbi tûr kan awm dîwn an ti thi i

Kawngpui siam dawn hian Awm vek tûr tin an
tlângau va Mi khuala zin emaw rimchhuik emawte an
tiseu chuau an thin a ur a Khua i awm ve atan min
duh lo a nih hi an ti a an pêm thin

Fano dawi

Kum khatah akhaw vântlâng tâna buh leh bal thawina
Fano dawi tih bi a awm tbin a Lal inah an bub zem bulah
hian ar hâng an talh a a serh chu an pe a An tih dawn
ni chuau tuma feh an phal lo va awm ni an siam thin a
An fano dawi a that tum chuau buh zik a bring an ti

Puithiam

Puithiam hi chi hnh a awm Pakhat chu sadawt an ti a, pakhat chu puithiam brim hrim a ni a, bawlpu an ti baw

Sadawt — Khaw khatah pawh hian hnam hnan tam tak an awm thn a chng chu sa biak hrang theuh nei an ni a Chng chuan mahni chi theuh sadawt an nei thn Chng chu mahni hnam sakhaw puithiam an ni a hnam dang sadawt chu an aia hnam tha zawk Lusei sadawtte pawh kha an hmang doh lo Hng hi dam loh avanga rawih pawh a ni lo va sakhaw hmanna apianga rawih mi an ni Hng hi pathian huena hlantu puithiam ang an ni a sadar an hlawb thn Sakhaw biakna a ni

Puithiam — Hei hi ramhuai huena inthawina hlantu a ni Khaw tinah hian pakhat tai chu awm ngei tur a ni Khaw hian deuhvah chuan tam deuh pawh an awm He puithiam hian inthawina nawi zawng zawng chungah thu a nei a, mi an dam loh veleh an ko va an chuan dam lo mar chu a han dek a a han ngathla vel a tui a tih sak apiang kha a ohawh a a ohawh apiang chu an awi tur a ni a, an ti ngei tur a ni Thil serh hlantu an ni a mi zawng zawngin daktor anga kan ngaih mi pawimawh an ni Hei hi bawlpu kan ti deuh ber thn a hmasang chuan awze mi an hmang deuh ber thn

BUNG 9

MITTHI KHUA

Kan sawi tawh angin mihring hian thlarau kan nei a, ram sa te, rao te, rannung te, thing leh mau chenin thlarau nei ve vekin kan ring a Inthawina kan thihlan leh ohiah ap ang kha a thlarau chu lo la zel dawain kan ring a ni

Mitthite hian khui neun an ring a lei huai lamah hian
awm an ring Mitthi khuaah chuan mitthi zawng zawng
hi an kal theuh ving a mihring tak a ang hi pu leh an
dam laia an khawvik dan ang hian leh lote an la nei
zêl ang Chu kh w tbleu uma chuan Pâwla kawt a
awm a Pâwla chuan sarawkheth hian pu hi a nei a mit
thi khaw lim pini lo kalte chu a lo hmu zêl a kawt
chu tumahin pumpelli theih leh hel theih a ni lo va
Pâwla chuan i gun t kin a lo en a mipu an nih leh nula
ngu leh ngai lo chu a lo bre zol a Hmeichhia an nih leh
tlangvâl i gai leh ngai lo chu a bre haw k a Ngaih nei
hauh lova thi chu a me a paan Pawl chuan a lo sai vak
thia a Chuvangin bla it p wh

Di nei lo Pâwlin a sai an i

Fim nith la min su b t tawh hl i l w g e

Ka i em râng puan tui ka di z w ma

an ti thia

Tin mitthite chu mitthi khaw ak ang khawaa nun an
ring nuchungin a lem ang deuhva a la na chu a awm
baw Ho k wêl tui an i zawk hi mitthi zeh
chu hian ruit Mitthi v ruit a tui zawng tui mitthi
sawm an tih te tui an i tui chu chuan a lem vek
an ni

Mitthite chuan i r p w i an thaw k tawh lo va zô ma
lâm dur dur rengin a nian awm i tin rin dân tter kh t
chu a ni

Tin khawchtak i mpang khi mitthi kalkawng nun an
ring baw Rih dilah khian an kal ngei tûr a ni, chuvâng
in ni an thia hian Rih tlang a liam ta an ti thia

Mitthi khaw kalkawng hian huai Hringlang tlang a awm
a chuta tang onua kawvêl hi an thia a an lung a lêng
êm êm thia a nakin d uhhah chuan chu mi Tâng pinha
Lunglo tu chu a hian an a, Hawilo pâr an tawn a su beh
baw a Chu velen khawvêl an ngaihn zawng zawng chu

a reh ta vek a, hnung lam hawi leh tawh lovin an kal ta zêl thîn a Mitthi an thih achin thia thum hmêl an lo hmuh bian mitthi ohhûngte chu an inthian tawh thîn, ohutloehuan inthen hmain inthawi tûl hle mah sela an inthawi thei dâwn si lo va

Tin nute hi raicheha an thih chuan an tân mitthi kawng kha a hnawk êm a, kal a harsa hle mai Chuvângin a kawng chu amehin a sutkuak chawp theihna tûrin breipui an phûm tel thîn Nau chung a nu an thih hian a fa sên chu damin hring mah sela, a dam zawh an rin loh avângin a nu chu an delhhlumtîr ngbaî zêl thîn

Tin, nausên an thih hian an kalna kawng mahniin an la sawn theh loh avângin artui an hûmtîr thîn Artui chu mitthi khaw kawngah chuan a lum biang bianganga chu chu nausên tê chuan a zui zêl ang a mitthi khuaah an zui lût ang

Pialrâl

Pialrâl hi mitthi khua chu a ni ve a He hmun bi he dam ohhûnga mi neinungte leh mi thiltitheite awmna bika ruat a ni Mi narân awmna, mitthi khua atanga hia vak lovah awmna an ring a Chu pialrâla awmte chu an nuam êm êm mai a, hnate pawh an thawk tawh lo va faisa ring ngawtin an awm der der tawh a ni

Chu pialrâl chu thangchhuah nu leh pate chauh awmna nun an ring a In lamah emaw ram lamah emaw thang an ohhûah ngei ngei tûr a ni Pialrâla awm bi mi tam takin an ohâk a, ohuvângin he mi thangchhu hna chi hnih bi a eng sâwk sâwk emaw tal chu an bei hrâm hrâm thîn a ni

BUNG 10

THANGCHHUAH

Thangchhuah dân bi kawng huih a awm In lama thangchhuah leh ram lama thangchhuah Thangchhuah

hi thil barsa tak a ni a, a eng ve ve pawh hi mi narân tlin
 mi a ni lo Mi neinung mi huaisen mi hrisêl nih a ngai,
 Ohuvangin mi rethei leh mi narân tân chuan tum rual loh
 tih târ a ni

IN LAMA THANGCHHUAH — Hei hi mi neinung
 tih mi a ni sum leh pai nei kher lo mah sela, ran vulh
 lamah tal a hausa târ a ni In lama thangchhuah târa a
 tih târte chu hêngte hi a ni —

Chawnfâng — He mi tih nân chuan vawkpa pahnih
 leh vawktê pahnih Hnuaita talh târ leh Pathian sa târ a
 ngai a ni Tin a neinung deuh chuau sialte pawh an talh
 thei baw a ni

Tin Chawnfângah pawh hian zû chu nasa takin an in
 leh baw a ' Chawng buh den kan ti a zû atân nula
 leh tlangvalin buh an dêng a chu mi atân chuan nula leh
 tlangval pualah zû an sa a, chu chu ' Sumdêng zû an ti
 a He mi ti chuan leikapui chehpawha kalkhang rawlha
 dawh leh khum mawnga ohhuar siam hi an thei tawh

Sedawi chhun — Chu sial chu a pa a ni târ a ni chal
 tak kher lo pawh a paw lo Vawktê pahnih leh a pa pa
 khat Dawino kaithhehna ang kha a ngai tel baw

Sial an ohhun him chu in nasa takin an lo inbuatsaih
 lawk a zû an sa lawk chiam a seluphan an lo suih lawk
 bawk thîn a buhfai te thing te lo ngah lawk vek târ a ni
 Seluphan suihute chu zû te an pe a chu seluphan chu
 thingse thing hiam hnih leh tângphel laia sâng a ni târ a
 ni Suih zawh sa diam chuan ramhnuaish an dah a a
 ni branah seluphan zâwtute chuan zu in pahin an zâwn
 hâwng thîn

An se ohhun târ chu an chahh hah hnêp a seluphan chu
 a ohhuntu târ kawtah an phun a, sial an han chahh hah
 hnêp hau chuan seluphanah chuan an han thlung a a tál
 vak theih lohna târin an thlung bet tlat a An han vua
 an han vua a, an vaw chau ta hle mai tihah chuan a nei

tupa chu haitêa tui leh fei kengin a lo ohhuak a sial kiang
 ah chuan a ding a haitêa tui chu a han hmuam a sial chu
 a han phuh sang sang a, zawitein a ohham a, a fei ken
 chuan a zakdawah a han ohhun a, nimahsela na lo tén a
 ohhun tûr a nî a then phei chuan ohhun pawh an ohhun
 pem lo ve Chu mi zawhah chuan an chëkhlum ta a

A sa chu an chan a an ohhûm a mi timin an ei thei
 a ei thiang lo an awm lo Amaherawhohu naupang reng
 reng chuan an ei ve ngai lo Tin zû chu an sa teuh va
 an in dur dur a akhuain nuam ti takin an chên thîn
 Sedawi an ohhun hnu chuan khuma; chungab thehlan siam
 a thiang tawh An in sakte hi duh duhin an sawisa dang
 lam thei lo va, chutiang thiltih nei chuan tih theih chin
 a nei zêl thîn

Zankhuang — Hei hi Khuangohawi ang deuh a nî a
 amaherawhohu zânah an ohawi ohhuak thîn a nî He mi
 tih nân seohal pakhat chu a ngai a; tin, vawkpa pakhat
 leh vawkte pahnh kha a tel a ngai bawh Zû pawh hi
 bâng lo a nî leh

He mi ti thei hi chu "Ohhuakhêl" an ti a puan dung
 zâwna tial leh tukverh khâp bial vêl lek hawn theihua an
 lo nei leh a

Sedawi ohhun hi a kar thlâkna a nî a a dang an tih leh
 hmain Sedawi an ohhun leh zêl thîn, a hmasa bora kau
 sawi tawh ang kha rante chu an duh leh vek zêl

Mitthirâwp lam — Hei hi chu a hmasa mite a; hian a
 ropui hle Insânso hle a ngai a nî A hmain nula leh tiang
 vâlla remhnuaiah thing an ek chiam a an zâr dul a, chu
 chu 'Sathingzâr,' an ti a A zârto nula leh tiangvâlto
 chu zû leh sain an brai chiam thîn

'Kâikhawthang an ti a chu chu an talh a vawkpui
 nân thing zârtute chuan an ei thîn Hei hi nula leh tiang
 vâl sa bil deuh a nî Zû tûr chu nula leh tiangvâlto bawkin
 Chawnglanga tih dân ang khân an dêng tînt tînt a chu mi

te hrai nân chuan zû an sa hrai a "Sumdêng sô," ap ti a chu chu upate in loh nula leh tiangvâlin pua! bîk deuh a ni

Mitthirâwp lamnaa tel tûr chuan an ohhângte khualkhuaa mi pawh an chah khâwm vek thîn a. La mu an la khâwm chiam a, luruu tiat lam an hiâwm a a tuamna tûr chuan pua a hrai ngatin an tah a, pua tah âwng deuh suar a ni. Chu chuan an la mu hiâwm chu an fûn a mihring lu ang takin an siam a, pua maw deuh blekin an tuam ohhâwng leh a. A tak leh a bân atân chuan thing suih phâk hi an fâwn kawkalb mai a chu chu puatin an tuam a mihring a ang thei hie. Tin, thite an awrhin an behtir a, pua an sintir bawh a. Chutiang chuan an ohhângte thi an hrai phâk chine mi zawng zawng kha an lem chu an siam vek a khual khuaa an ohhângte thi pawh an siam vek bawh. Chûng siamtu atân chuan upa deuh leh them thiam deuh apiang an ruai thîn. Tin chûng chu an siam zûwha an zû te kha a lo thlum tawh chuan ran an teli a. Ran chu sechal pakhat tai a ki hmâwr hawng tawh a ni tûr a ni a vawka leh vawka: piwh a telngel tûr a ni a tam lam erawchu a nei zo atha a ni tam tak pawh an ti thei.

Tin ran an teli ni chuan zupui chu an siak a, an khâwn bawh a, nula leh tiangvâlin an in chiam a.

An mitthi lem siam (fem) kha pathiangah an tung tiar a upahovin mitthi ngaih hlate an sa a an lām chiam bawh a. An ohhângte thi tawhte kha an hmingeh an vuah theuh va lungobbe takin mitthi the ang tak takin an the thîn.

Tin upahovin hiang an siam a, chu mi ni bawh chuan hmun hrangah thingte an suih phâk a, leikapui angin tap ohhak taw emaw lekin an fâwn khâwm a tin, a sâwn kân nân a hmâwrte an vuah iâwr a a lai kili neilin vawnbân an siam a okutah chuan an mitthi lem siam kha an fâwn

bet a, an din kualit pup mei a. Tin a las takah chuan
nallan ohhpui mai hi an siam a, fufute an awrhle a, chu
chu anmahai siamtu aiawha an ngaih a ni a a hmingah

Thlahpa" an vash Tin hlang siamtu upahote kha ahren
in xü te an po a, a hranga an ei tärin vaw an talh a, chu
chu mi dang epui lovin, anmahasin an duh eng angin an
ei tär a ni. Chutis an mihmte an dinitr zawn vek hnueh
chuan thoi lamah hlang cho mual laian an zawn chhuak a
vaw thum an söp a, chu mi sawhah chuan an zawn lüt
leh a, sakt lamah chuan an thiat darh vek tawh thün

Mithurawp an lam sawhah chuan a thip nän Sedaw: hi
an ohbun leh thün

Khuangchawi.— Hei hi obu a hnuehndug ber leh a bi
himna ang a ni tawh a, a hmaa mite ai khän a ropui leh
soel a ni. Tön hmaa an thiltihte ang baw khän nasa
taka lo inbutesih läwk a ngai leh a. Sathingte an zär a,
xü pawh an sa läwk leh tawh baw a

Khuangchawina tür huan ran pawh a ngai tam tawh hie
a ni, a tiem berah sepa pathum leh vawka pakhat leh
vawktä pahnh a ngai a ni, tin, epui pakhat Tiangphai
an tih chu a ngai baw Khuangchawi leh a hmaa kan
sawite pawh kha hun bik neia tih a ni chuang lo va mite
an huan tian lai leh khaw nawm lai deuh fayang lam hian
a ni deuh ber thio. August thia te, September thia te
October thia te a an deuh ber. Sathingzär hi August thia
yü hian an zär a thia thum dawn lai an zär huan an tih
tawh chu an ti tan thün

Khuangchaw huan a ner so chuan ran tam tak an talh
a, an tropui hie thün. Sathingzär chu a ro veleh nula leh
tiangvái an pher ta chuan, a, anah chuan sankhuain
sü an in a, nula leh tiangvái chu an lām ohiam baw a
pakhat an thu a tiangvái nula pakhat thenh an
chaw a, chu chu lām an ti thio, Chu mi Sathingzär phurh
an chuan khuangchawitopa in kha a chuan thoi lai te a lo

awm dah ang e tih hlauvin in ohhla chu an siam a, chu vângin 'in ohhe siam ni an ti bawh thín a ni

Tin chu mi tûk chu ruai pui ni chu a lo ni ta a zing atangin ruaitbeh tûr chuan an inbuatsaih fan a nilêngin zû an in bawh a Mitthirâwp lama hlâng an siam ang deuh kha leikapui tê deuh ang hi an siam a Tlai lamah Khuanghawitu ohhôngie kha an chuantir a an duh chuan an laichinte pawh an tel ve a fanu nulate an neih chuan an chuang tel ngei tûr a ni Tichuan mualah an zawn ohhuak a an sêp ta chiam thín Tin a chuagate chuan a hmasa berin mipuiho zingah chuan ar leh la mu fûn hi an han vawrh a chu mi zawhah chuan tangka te thi te an vawrh a an lo inobuh mur mur thín A nei zo chuan silai emaw darkhuang emaw te pawh an vawrh tel thín Silai leh darkhuang chu amah tak zawng an vawrh lo va a aiawh atân hruizên bân chen lek hi an vawrh a, chu chu an inobuh ta luai luai thín a a changtu apiang chuan silai emaw darkhuang emaw chu a nei ta a ni

Tin atûk leh chu Saruh cheuh ni an ti a ruai nawite kha an ei leh a zû an in a awm ni an kham leh thín Khuanghawî hi in lama thangchhuahnaah chuan a tawp ber a ni tawh a bahzâr siam te tukverh hawn te a thiang tawh a puan leh diar tiel te pawh a sin theihin a khim theih tawh Ziwzhawzo an ti tawh a thangchhuah nu leh pa an ni tawh a ni Chuvangin Pialrâl kai thei obin ar lo ni ta

Tin thang chung a chuang an ti a chu chu 'Zaudawh an ti

Zaudawh — Hei hi Khuang wawî thum chawî zawhah an ti thín Wawî thum lai Khuanghawî nawn a ngaih avângin a harsa êm êm a lai hausa tih mi deuh a ni Mizo lai zingah pawh hmân lai hian Vâtan Zau a dawh tih thu an sawi thín a chu chu an hriat chhuua a ni awm e

Zaudawh nân chuan ran sepa pahnh leh sepu. Tiăngphal an tih hi a ngai a ni. A nei zopa chuan ran tam tak pawh an sêng thei bawh

RAM LAMA THANGCHHUAH — In lama thang chhuah chu pa neinung tak tih mi a ni a. Ram lama thangchhuah tûr chuan sa kâp thei tak pasaltha tak nih a ngai a ni

Hei pawh hi thil namêh a ni lo. Thangchhuahna tûr chuan hêng sate hi kah a ngai savawm sakhi sele sazuk sanghal. Hêng hi kah kim har tak a ni sa dang chu tam tak kâp mah sela, heta mi hi a kim loh chuan thangchhuah an ni thei lo

Hêng kâp kim tûr chuan vaw tam tak ramhnuah vahohhuah a ngai a achâng phei chuan rei tak tak va riah a ngai a chuvângin mi brisêl tak leh chbûngte pawh hnathawk thei leh ngaibtuahawm lo mi neih a ngai, chutlochuan pa mal tân chuan buh ei neih lohna fo a ni ang. An va ramchhuak khân sa an va hmu fuh kher lo va thangchhuahna chi kher lo te an va kap a. Tin achângin an kah chi ang vêk kha an va kâp a. Chutichuan ram lama thangchhuah mi hi chuan a thangchhuahna sa chu panga emaw lek ni mah sela sa dang pawh tam tak a kâp tel a ni tih a lang

Sakhi — Hei hi a hmasa bera kah chuan a a tluang bik thîn an ti a. Ahrangin sakhi zû an siam thîn chu chu sakhi kâp ve lo tân chuan in thiang lo a ni. Hênga sa kah tûr kan sawi te hi an kah apiangin an a ziah tûr a ni. Sakhi hi vawkpa sôm ngan a thei chu sakhi zû an in nun an lai bik. Mi ohhian vawkpa sôm ngan a aih leh lalin siela a aih an lai theih zâwng a intluk a ni. Chutianga sakhi mal a tawh chu sakhi zu tupawhin lo zû sela ani chu khâwn hmasa ber tûr a ni a, a sema an sem pawhin pêt hmasak ber tûr a ni a, vêng hla takah pawh lêng bo

dah mah se an zawngh chhuak hrām tûr a nī a a in hmain tumahin in a thiang lo a nī

Savawm — Hei hī sa hrāng kah lawk lawk theih loh mī a nī He mī kah loh vāngā mīn thang an chhuah loh chuan savawm aiah zamphute an káp a savawm aihin an aī tshin tichuan savawm kap anga ngah an lo nī tawh

Se e — Sele an kahin emaw sa dang pawh an kah a hnu lam bawia a tūkin emaw a ha te a bal a a ke te a bai chuan Arhnuaiohhih an tih hī a awm tshin Sele chu tlu sual lo mah se Arhnuaiohhih hī chu a awm rêng rêng tûr a nī

Ấr an man a khum luah an sa kah lu nēn chuan Thlêngpui khup hnu thal leh thei lo an tī a thlêngpui in an khuh a a chungah a káptupa chu a tshu a, chuta tshu chung chuan zū chu a in tshin chu chu a nī Arhnuaiohhih an tih chu

He sa panga hī an kah kīm chuan Ram lama thang chhuah chu an lo ting tawh a chuvāngin Pīalrāl kai thei an mī ta Tin thang chuang atan muvanlai leh rūngān an hmaug leh

Chu thangchhuahpa chu a thih hunin mīthī kawngah chuan a sazuk kah kihreuvah chuan a chuang a tūn rūl ngān chu sazuk kihreuvah chuan a in zem a muvanlai chu a fu bawk a A sa kah dangte khān an zui a pu Pāwla pawhin a lo sai ngam tshin lo va tichuan ropui takin Pālāl chu a lūt tshin a nī an tī

Hman lai chuan upa deuh leh rawlthar kha ram lo vāk dūn sela, a naupang zāwk chuan sa lo káp ta sela, a upa zawk chuan thangchhuahna tūra a bāk kha a lo nih chuan a kaha siam tūrin tiangvāl sa kah chu a dīl a tichuan ama kahah an siam tshin chutianga mamawh taka upain an dīl chuan naupang chuan hun a la ngah bawk a an la káp leh zēl ang chu tūn kiana pēk mai chu an duh tshin

BUNG 11

MI LU LÂK CHÏN LAI VAI LO LEN

Hmasâng hian Lusei leh Pawi hi an lo indo ber a Tân lai indo ang hian pumpui hmachhuana inbei vak hi a awm mang lo va, arûk arâlin a thei thei hi an rawl a, an ram riak emaw, an buh phur emaw, an tui chaw emaw, remohâng an hmuhna apuanga an va tawn fuh kha chuan an bei ta thîn a An that a nunaute pawh zuah chuang lovin an that duh zêl a An lu an tan a an ak hawng a achângin sala mante an nei bawk a Sa kâp angin mi lu chu an han thlen a, bawhha nên khua an lût a, an mi thah lu chu an ai thîn a

A leh lam leh lam chu chutiang chuan an inti tawn a râl hlau rêng rêng hian an awm a, mutmu pawh an tush ngam ngai lo Achângin tangho hi an inpun khawm chiam a, an rin loh hlânin an do khua chu an va rûn phut a an va that chiam thîn a n

Vawi khat pawh Pawiho leh Fânaiho an inpun chiam a Khawnglung khua an rûn ta phut mai a nunau chenin an that vak a, tiêmtê chu an tlan ohhuak ru a Râl an kian hnu chuan khaw ohhângah an han lût leh a, a lo reh thup a, mi ruang chu lu bungin a lo awm phung mai a Mahni ohhângte ruang blawm tum chuan an han vâk vêl a, an bre-chiang thei tawh mang ai lo va, an hai nual hlawm a mahni ohhângte lo ruang pawh an hlâwm nual hlawm a Khuanghlâmah râlho chuan an mi thahte lu chu an ai a an ri dêr dur mai a, ohhângho thâwm chu a dam ohhunate chuan Khawnglung atang chuan an zu bre pha reng a Chu mi tum chuan sai man pawh an ngah hle An sai mante hi thenkhat chuan an tiêh hle a, nupui pasalte pawh an neihthir thîn a, nuam pawh an ti a, hun remohâng tha tak pawh awm sela tlan ohhuah chu an duh tawh

kher lo Thenkhat erawh chu an tlân a, thenkhat chu thil khawrei deuh fe china tiau chhuak ru lehte pawh an awm

Tin do lehte pawh a remchân phawt chuan kan ram pawn lama chi hrang hrang awm—Vai te Lakher te Matu te, Mirang te Tuikuk leh Takum te hi—thah emaw man emaw tumin rawlâlin an thawk ohhuak thin a An dote ngei an nih chuan lai tirhte pawhin an va rawl a chutichuan mi lu leh sal an rawn hawn kha an lo lăwmpui zêl a An do loh husem erawh chu lalin bei tûrin a tir lo va, thin usâwm khâwmin ram ohhuak tur angin buifu phurin an ohhuak ta ngawt a An tum lam pin chuan an kal a thing lêrah te an lăwn a mi an enthu a raman emaw lovah emaw meikhu let let an hmuh chuan ar pin ta vang vang a Chêtna remchâng nia an briat phawt chuan an va bei thut a an th t n an duh duh chu sêti an hrui hawng thin

Chutia dorâl heuh lo an va that ta mai thin chu lal thenkhat chuan an lawm lo an lo hau brep zawk mah thin

Achâng n Thabung thlang lam lungung te ki u an hrût a S mite huah vêla mi te a thlang leh deuhva mi te Kawr ohhe mau labo an tihte chu an zuk thit a an lu chu an tan a p p ikhat a thut u zing a zik tel ngei sawi dân phe; chuan Kan mi thah lu chu kan han dah khawm a an thluak chu kan inpr siak ta a pasaltha leh tha lo chu kan briat ngei mai le a ti a

Siwrkârin chutiang tih chu ohing lo tîr leh an tih fo chuan an hrem ngei dân a ni tih thu tein haq rikrap thin mah sela an sim d h chuang lo va Kan dephe hnamte leh chuan, Lusei zawng lu l a mi an ni, lu an duh em mai, ' an ti a an fate tihphah nâu t-ik an hmang a Kan ram pawn lama hnam dang tam zawk an awm te leh chak zawk an ni tihte leh hi an ring thei vak mang lo va Mi ngohô lah hi an tam em em an ring thei lo va ' Mingolo chu sâwm emaw lo ham an awm em maw ni Kan thah vek

chuan tunge min bei thei tawh ang ni!" an ti mai si a Chutlehuan Ohhim leh Hmâr mi chuan an dep Vaihote leh hnam dangte chu an that fo va, salah man an nei zêl bawk a Tûn thleng hian Vai sal Lusei hnema lo awm hlen ta kan ramah hian an tam mai Hnam tha pum, Lusei xloga ohbier an lo ni ta

Kum 1871 January thla lai vêlin Mizoho chu Hringohâr kiang vêl thamah rawirâlin an thawk obiam a Alexandra pur khua thingpui huanah an ohe a Sâp pakhat Winchester an tih chu an that a A fanu kum ruk mi lek hi an man a, an hrual haw ta a Hmâr lam lai Bengkhuaia, Sailâm lai inah kum khat zet chu a awm Kum 1871 vêk chuan Vai a lo lian ta a, lai sâwm leh panga lai an tlâwm a, tin, chu Mingo naupang Mary Winchester an tih tê pawh chu an la ohhuk leh ta a Mizovin a hming an sa a, Zolûti an ti Tin, amah lo pawh chu sal zakhat zet an ohhuahtir bawk

Chu mi tuma Vai lian chuan a rem pum hian a la hmin sâw lo va, chuvângin mi lu lâk leh mi sala man chu an la ohing reng a A tâwp a tâwpah chuan 1889 ah an lo ohhuak a, chu mi tuma zet erawh chuan an rawn hmin a, haw leh duh ta lovin tûn thleng hian min awm ohilh ta a Kan rem hi Kumpinu rama ohhîr tela a awm ve taktakna chu kum 1895 kha a ni Hmâr bial chu Assam ramah an telh a, Chhim bial erawh hi chu Bengal ramah an ohhîr a Tin kum 1895 khan Chhim leh Hmâr hi Assam ram hnuaia dahin, an lo inzawmtir ta a ni Chu mi ohisah sawng râi thuah chuan kan lo muang ta a, kan Sawrhârtin min lo hmin a, fei takin min lo awp ta a Amaherawhebu thlaran lamah chuan kan la dawî chuang lo va kan la thim map mai

Kum 1907 khân Sâpupain Pastor Chalhiana leh Pastor Chawpota, Sâp ramah a hrual a, san khat chu London khua Sâpupa leh Pastor Chalhiana chu inkhâwmna han

pui Exeter Hall an tìbah thu sawi tûrin an sáwm ve a Chu mia an inkháwm chanohin chu Chalhana chuan betiangin a sawi a Chu inkhawmnaa kan va lût chu mibring inkháwm ka hmuh tam ber a la ni anmahni chu Sáp hlir an ni a an tlin khat hmur mai a 4 000 zet an ni Thu sawitu tûrte chu mipui hma lam dawhzâwl sâng takab hian mi ropui tak tak an thu khup a Chairman leh a kiangá thu tam fe chu Kumpinu upate an ni hlawm a tin ram hrang hrang atanga lo kalho Missionary te chu an thu ve khup bawka An thawhna ram chanohin an sawi theuh va Nakinah chuan Sapupa chu Mizo rama an hnathawh chanohin sawin a han ding ve a Mizo hi hnam máwl tak mi lu la mi an ni a hmânah pawh thenkhat chu Hringohar vélah an kal a Sáp pakhat an that a a fanu tê pawh an man nghe nghe a tûnah hi chuan Chanchin Thain an nuo dan te a tidanglam ta hle a tûn hma kha chuan zû an in chauhva hla sa mi an ni a tûnah zawng Pathian hla hi englai pawhin a hmei a pain an sa ta hui hui mai zâwk a ni tih thu hi a han sawi a Chu veleh mipui inkháwmho chuan arual pui hian I tiangvâl hrui khân Mizo tawngin hla han sa teh se an ti ta phut mai a Zak teh mah íla mipui 4 000 zet hmaah chuan ka han za ta ngalh ngalh mai a an kut chu an bêng ta dur dur mai a Mizo ram hi khawí lai hmuna awm nge ni tih briat ngai bleih loh a chanohin chu briat an chák ta ém ém theuh mai a

Nakin inkháwm bán veleh chuan inkháwm hnung lama chu nu pakhat hi a lo phei nal nal a, Khawinge, chibai i han inbúk teh ang u keimah hi asin nichina Sáp naupang tê Mizovin an man tia in sawi kha Zolûti ka nih hi, a ti ta mai a Nu ting zên zâwn, pasal nei a lo ni tawh nghe nghe a A ina lêngah te min sáwm ta a, vaw engemaw zât lai chu ohaw eiah te min sáwm a Fanu nula leh tiangvâl pawh a nei a, a pasal pawh chu a la dam bawka An ohhâng chuan mi nuemas táwk, mi tha tak an ni

Chu nu chuan a naupan lai chanchin chu sawi tui a la hre
hle mai. A hmarám puanfén a naupan laia a fén thin leh
a tui bú zók thin te chu a rawn phawrh chhuak a, a roh
hle a a la chhuang khawp mai " a ti

